

Pispalalainen

1/26

| Yhteisöllisyyden voimaa |

VASTA
VIRTA
KLUBI

— RATTORIA —
RYYTI
PISPALA • TAMPERE

50v

MAAILMAN AINOA AITO PISPALALAISRAVINTOLA!

50v

PISPALAN-PULTERI

AVOINNA

MA-PE 11-23
LA-SU 12-23

KEITTIÖ AVOIN

MA-TO 11-21
PE 11-22
LA 12-22
SU 12-19

RUOKA-ANNOKSIA

Lohta
Lihapullat
Silakkapihvit
Maksaa kermakastikkeessa
Vuohenjuustobroileri
Superpihvi maun mukaan
Hampurilaisannoksia
Kasvisannoksia
Pikkuannoksia

JUOTAVAA

A-OIKEUDET VUODESTA 1968

Pispalan valtatie 23 • puh. 050 452 3465 • www.pispalanpulteri.fi

PISPALALAINEN 1/26

Pääkirjoitus

SISÄLLYSLUETTELO

Pispalalaisen toimittaminen on aina tietynlainen seikkailu. Se alkaa kirjoituskutsun lähettämisestä, jonka laitamme mahdollisille kirjoittajille aina pari-kolme kuukautta ennen lehden ilmestymistä. Kirjoituskutsua levitetään myös sosiaalisessa mediassa – käykäähän tykkäämässä Facebookissa Pispalalainen-lehdestä!

Kutsua lähettäessämme meillä ei useinkaan ole tiedossa kuin muutama ”varma” juttu, joten saamme aina jännittää, mitä ehdotuksia tällä kertaa tulee. Tämä organinen lehden kokoamisen tapa on silti varsin toimiva. Lehti on kuin tyhjä kangas, johon halukkaat tulevat vuorotellen vetämään oman siveltimen jälkensä – tai kuin megafoni, jonka kautta harjun ihmiset saavat ilmaista itseään. Samalla numeroihin muodostuu usein jokin useampaa artikkelia yhdistävä teema.

Tällä kertaa teema on Pispalan moniulotteinen yhdistys- ja yritystoiminta. Aiheina on muun muassa Kurpitsatalo, 20-vuotias Hirvitalo, Tahmelan Huvilan taidegalleriat, Vastavirta-klubista tehty dokumenttielokuva sekä uusi pispalalaispitseria Rattoria Ryyti. Unohtaa ei sovi myöskään tänä vuonna avautuvaa majoitusliike Pispala White Housea. Viimeiseen lisäarvoa tuo se, että siinä pelastetaan samalla vanha, kaunis puutalo Päivölänkadulta.

Lehdessä kunnioitetaan myös yhden Pispalan pelastajan muistoa. **Markku Komonen** (1949–2026) oli niitä nuoria opiskelijoita, jotka 1980-luvulla ostivat ja peruskorjasivat – eli pelastivat – entisiä vuokrataloja harjulta. Tätä edesauttoi valtion takaama peruskorjauslaina. Teemaan olisi kiinnostava paneutua seuraavissa numeroissa. Voimme jatkaa keskustelua vaikkapa Pispalan karnevaaleilla lauantaina 23.5. Ne järjestetään perinteiseen tapaan Hirvitalon viereisellä viheralueella, jota uhkaa kaavoitus asuinrakennuksille.

Näillä sanoilla: aurinkoista loppukevättä kaikille!

Jussi Lahtinen, päätoimittaja

Ps. Joku saattaa ihmetellä, missä ovat Helvi Salosen kiehtovat 1930-luvun päiväkirjamerkinnot. Kokoamme sarjan viimeistä osaa huolella, ja se julkaistaan hyvin todennäköisesti lehden seuraavassa numerossa.

Pääkirjoitus	3
In memoriam Markku Komonen	4
Pispalan ajankohtaiskatsaus	6
Rattoria Ryyti	10
Eläköön Hirvitalo!	14
Muistoja Hirvitalolta	18
Vuosikymmenten rakkaustarina	20
Pispalan poika Kalle Kaihari	22
Pispalan 43. karnevaalit	24
AI bird station Ovi monimuotoiseen luontoon	26
Kuultava Kurpitsa	28
Länsipääty	32
Ainoa laatuaan Suomessa Galleria Lastenkirja	34
Ääni kuvassa, musiikkia sormenpäissä	36
Pispala White House	38
Vastavirran dokumenttielokuva	40
Tarinoita Pispankatu 10A:sta	42
Ilmoittajat	46–47

PÄÄTOIMITTAJA Jussi Lahtinen
jussi.v.lahtinen@gmail.com

TOIMITUSTYÖ Tuukka Tuomasjukka

ILMOITUSMYynti
Jenna Kurkipuro

PAINOPIIKKA Printall

KUSTANTAJA Pispalan asukas yhdistys ry
pispalanasukas@gmail.com

JAKELU Pispalalainen jaetaan kotitalouksiin
Suur-Pispalan alueella: Ylä- ja Ala-Pispalassa,
Tahmelassa ja Hyhkyssä.

GRAAFIKKO Kirsi Tuuliniemi

KANSIEN KUVAT Antti Kyrö

PISPALALAINEN VERKOSSA
www.pispala.fi/pispalalainen/

PALAUTTEET

Keskustellaan lisää Pispalan
asukasyhdistyksen Facebook-sivulla!

Teksti: Tapio Kuurre

Kuvat: Kotialbumit

In memoriam

Markku Komonen

6.11.1949–31.1.2026

1980-luvulla opiskelijat ostivat Pispalan puutaloja porukalla ja peruskorjasivat niille uuden elämän. Yhden ensimmäisistä laittoihin kuntoon käsistään kätevä ylioppilasteatteriaktiivi, joka jatkoi myöhemmin Rovaniemen kaupunginteatteriin.

Markku Komonen kuului siihen 1970-luvulla Tampereelle tulleen opiskelijasukupolveen, joka kotiutui Pispalan vuokratalojen hellahuoneisiin. Ensimmäinen vuosikymmen kului opintojen, kiihkeään opiskelijapolitiikan ja ylioppilasteatterin merkeissä. Heti seuraavan vuosikymmenen alussa monet vuokralaiset huomasivat tilanteen muuttuneen sekä omassa elämässään että Pispalan tulevaisuudessa. Näin he alkoivat porukalla ostaa tarjolle tulleita vanhoja vuokrataloja peruskorjattaviksi.

Valtion takaama peruskorjauslaina oli pelastus – niin monen varattoman opiskelijan kuin talonkin näkökulmasta. Näin kävi myös Markun tapauksessa, kun hänen asemansa muuttui silloisen puolisonsa **Taijan** kanssa vuokralaisesta asuntonsa omistajaksi. Mäkikatu 49:ssä vuokralla olleet opiskelijat muodostivat porukassa kimpan ja ostivat talon vuokranantajalta, konstaapeli **Kustaa Seppälän** tyttäreltä. Talo oli tuotu vuonna 1928 Terijoelta ja oli hienoine verantoineen korjaamisen arvoinen. Mäkikadun talo oli ensimmäisiä opiskelijaporukoiden peruskorjaamia

taloja, mikä antoi intoa ja esimerkkiä muillekin nuorille. Talo sai nimekseen As. Oy Juusonmäki, Markun ja Taijan ensimmäisen lapsen mukaan.

Eteenpäin oli kuitenkin elävän mieli. Tampereen ylioppilasteatterissa ja Ahaa Teatterissa mukana ollut Markku huomasi ihmeekseen, että hänelle rakkaasta harrastuksesta alkoi tulla ammatti. Teatteri vei miehen mennessään Rovaniemelle. Monipuolinen ja ahkera mies toimi ensin Tornion Teatteri 41:ssä, sitten Lapin ylioppilasteatterissa sekä lopulta Rovaniemen kaupunginteatterissa ja Lapin alueteatterissa. Ahaa Teatterin mukana matkaamaan tottunut näyttelijä oli paikallaan koko Lapin käsittävällä alueella. Innokkaana kalamiehenä Markku viihtyi hyvin Lapissa ja pohjoisen ihmisten parissa. Sieltä löytyi myös uusi puoliso **Salla**, jonka kanssa häitä vietettiin kesäisen Ounasjoen törmällä Patokosken kylässä.

Markku teki pitkän uran Rovaniemen teatterissa näyttämö-mestarina. Monitoimimiehenä hän osasi kaikkea mahdollista näyttelijäntyöstä lavasteisiin saakka. Tämä Markun monipuolisuus ja taitavuus tulee meille kaikille hänen tutuilleen mieleen, kun katselemme ympärillemme: tuolta löytyy Markun muurama kellari, tuon parketin alla on hänen liippaamansa lattia, tuolla hänen rappaamansa seinä. Näitä muistoja on lukemattomia. Ikkävä jää, mutta työn ja ystävyiden jäljet säilyvät.

Markun viimeiset vuodet teatterissa olivat taistelua vakavan sairauden kanssa, mutta taistelijuonteena hän ei luovuttanut. Eläkeikään päästyään hän muutti Sallan kanssa Järvenpäähän ollakseen lähellä eteläisessä Suomessa asuvia poikiaan. Tauti vei voimia, mutta ei mielen virkeyttä. Hän nukkui pois rakkaitensa ympäröimänä tammikuun viimeisenä päivänä.

Purkutyöt tehtiin portaita myöten.

PIRKANMAAN RAKENNUSKULTTUURIYHDISTYS RY

Lähde mukaan haastattelijaksi
sponsoriksi tai yhteistyökumppaniksi!
KUUNTELE PODCAST
Spotifyssa tai YouTubessa:

Huvilalla tapahtuu

POIKKEA PIIRULLA!

OSALLISTAVA KULTTUURITILA
KAIKENIKÄISILLE

Musiikkia, teatteria, kirjailijavieraita, julkkareita,
erilaisia tapahtumia

(tapahtumat@tahmelanhuvila.fi)

• **GALLERIA** Kuukausittain vaihtuvat
taidenäyttelyt • **KAHVILA**

(kahvila@tahmelanhuvila.fi) • **SAUNA** yleinen
sauna **ti, to, su** sekä tilaussauna • **TYÖTILAT**
työtiloja vuokrataan kulttuuritoimijoille •

LASTENKIRJASTO & GALLERIA LASTENKIRJA

 Tahmelan Huvila • Tahmelan Huvilan Kahvila • Tahmelan Huvilan Sauna

 tahmelanhuvila • tahmelanhuvilankahvila • huvilansauna

 Tahmelan huvila

 WWW.TAHMELANHUVILA.FI

 Uramonkatu 9, 33240 Tampere

PYSYVÄ KORJAUSRAKENTAMISEN
OPPIMISYMPÄRISTÖ JA VIERAILUKOHDE
Kursseja ja luentoja • Juhla- ja neuvottelutilaa
• Piirun Oppimisympäristö & QR-koodikierros
• Varaosapankki • Korjausrakennuspalvelut

RAKENNUSKULTTUURIKESKUS PIIRU

Ota yhteyttä: info@piiru.fi tai p. 050 461 0106

Ilmoittaudu kursseille: piiru.nettilomake.fi

 Piiru

 rakennuskulttuurikeskus_piiru

 Rakennuskulttuurikeskus Piiru

 WWW.PIIRU.FI

 Uittajankatu 10, 33250 Tampere

AVOINNA:

MA, KE ja PE 11–17

TI ja TO 11–20, SU 12–20

AVOINNA:

MA-TO klo 10–15

Ryhmille sop. mukaan

#piirunverranparempikannatusjäsen

Tue toimintaamme - liity jäseneksi! (kts. lisää: WWW.PIIRU.FI/JASENYYS)

kannatusjäsen - jäsenmaksu 50 €, tilinro FI02 5732 7420 0714 73 / MobilePay: #19495
yhteisöt - hakemus info@piiru.fi, liittymismaksu 100 €, jäsenmaksu 50–400 € liikevaihdon mukaan.

Teksti: Jussi Lahtinen

Näsijärven pahvitehdas vuonna 2018. Kuvaaja: Saarni Säilynoja (Vapriikin kuva-arkisto).

Pispalan ajankohtaiskatsaus

Viime aikoina Pispala on ollut useaan otteeseen valtamedioiden tarkan silmän alla. Mitä kevät on tuonut harjun asukkaille? Pispalalaisen päätoimittaja Jussi Lahtinen käy läpi Pispala-aiheista julkista keskustelua ja kokoaa yhteen tämän hetken kuumat kysymykset.

Pispala on siinä mielessä hämmäntävä alue, että vaikka se on "vain" muutaman tuhannen ihmisen koti sivussa Tampereen keskustasta, on se usein valtakunnallisten medioiden huomion kohteena. Kiinnostus on kohdistunut ei-niin-mukaviin lieveilmiöihin kuin suuriin makroilmiöihin.

Viimeisen vuoden aikana Yle on julkaissut muun muassa seuraavat artikkelit: "Yli 100-vuotias hometalo seisoo osittain katualueella Tampereella: purkamiselta katosi nyt viimeinen este" (19.9.2025), "Kävelysilta Tampereella töhrittiin ensimmäisen kerran jo ennen avaamista, ja tilanne vain pahenee" (23.7.2025), "Satavuotiaat tukimuurit murenevat Pispalassa: haastavat korjaustyöt alkoivat" (13.4.2026) ja "Pispalan valtiella on töhritty niin paljon, että se vaikuttaa jo asuntokauppaan: tältä alueella nyt näyttää" (2.5.2025).

Tämän kevään aikana esiin ovat nousseet astetta suuremmat ilmiöt. Kaupungin säästökohteet huolestuttavat alueen asukkaita: Pispalan päiväkotit selvisi lopettamisuhasta säikähdyksellä, mutta Hennerin leikkikeskuksen ja lasten kerhotoiminnan puolesta jouduttiin osoittamaan mieltä. Yle uutisoi 13.4.2026: "Tampere-laiset vanhemmat osoittivat mieltään lasten kerhojen lakkauttamista vastaan: kaupunki perustelee säästöillä". Samalla Pispalan kaavoitus on edennyt ja Santalahden teollisuusperinnön suojelu on kirvoittanut laajaa keskustelua.

Pispalassa toden totta tapahtuu.

Asemakaavat

Alkuvuodesta 1975 Helsingin Sanomat uutisoi Pispalan tulevasta asemakaavasta, joka pyrkii säilyttämään alueen "palikkaleikin"

luonteen (19.2.1975). Reilut viisikymmentä vuotta myöhemmin kaavoitus alkaa lähestyä maalia.

Vuosi sitten Pispalan kaavoituksesta alkoi mielenkiintoinen kansalaiskeskustelu, joka lopulta tuotti myös tulosta. Keskustelun avauksena voi pitää 25.3.2025 Tahmelan Huvilalla järjestettyä kuntavaalipaneelia, jossa poliitikot eri puolueista tulivat – ehkä hieman yllättäen – yhteiseen johtopäätökseen: Pispalan vanhaa jäljittelevän rakentamisen kieltävää rakennustapaohjetta tulisi muuttaa.

Pyörä lähti pyörimään, kuntavaalit olivat ja menivät, ja kesällä 2025 **Ilmari Nurmisen** pormestariohjelman tuli linjaus: ”Rohkean uuden arkkitehtuurin rinnalla sallimme myös vanhoja arkkitehtuurityylejä.” Tämä linjaus pääsi välittömästi testiin, kun Pispalan asemakaavan uudistamisen II-vaihe (asemaakaava nro 8309) eteni samaisena kesänä kohti valtuuston hyväksyntää.

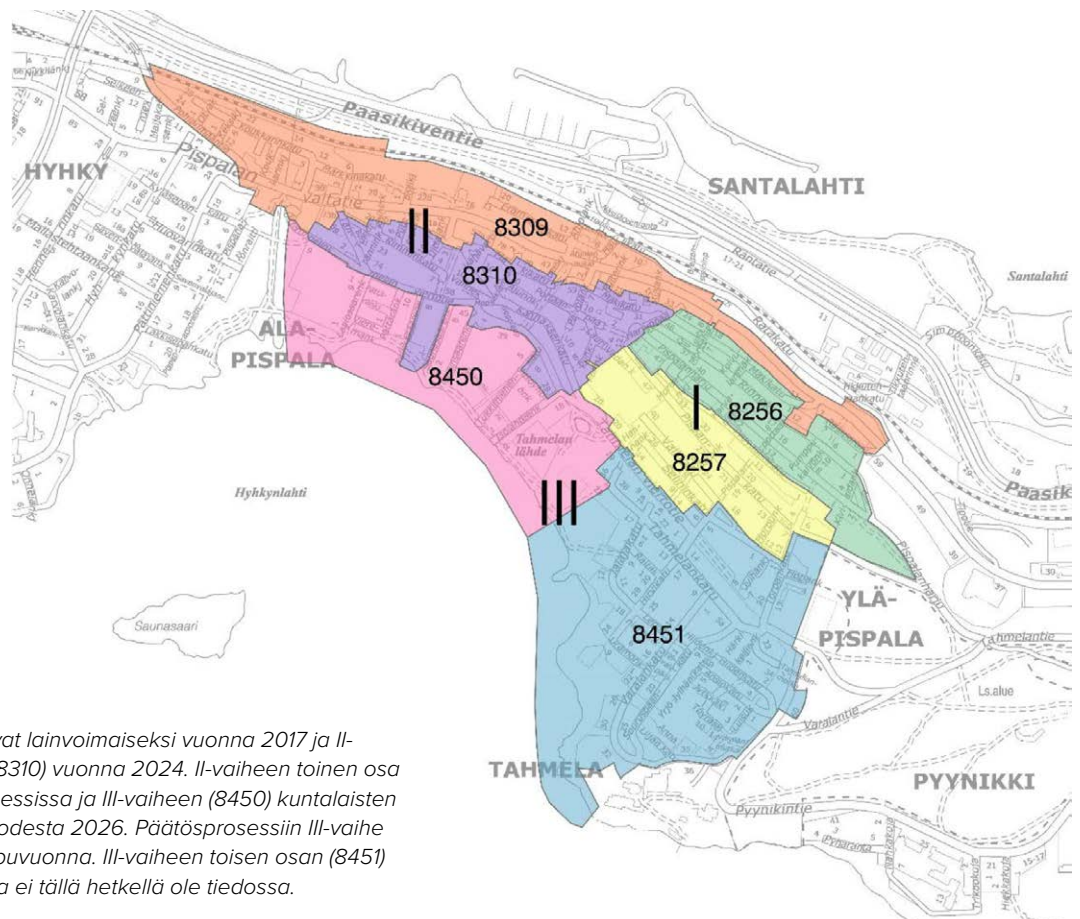
Alkuperäinen kaavaesitys olisi antanut luvan rakentaa harjulle vain suorakaiteen muotoisia, moderneja uudisrakennuksia. Tämä nosti äläkän: kaavasta tehtiin lukuisia muistutuksia ja asian osalta laadittiin satoja nimiä kerännyt adressi. Joukko kaupunginvaltuutettuja jätti kesäkuussa 2025 myös kuntalaisaloitteen, jossa vaaditaan Pispalan rakennustapaohjeen muuttamista niin, että kaavasta poistetaan kaikki perinteisen näköisen rakentamisen kieltävät kohdat. Tehtiinpä asiasta viime Pispalalaiseenkin (2/2025) tulikivenkatkuinen mielipidekirjoitus.

Lopulta Yle uutisoi 31.1.2026: ”Tamperealaiset saivat tahtonsa läpi: historialliseen Pispalaan saa sittenkin rakentaa perinteisiä puutaloja”. Kriittinen kansalaiskeskustelu kannatti, ja asemakaavaehdotuksesta poistettiin nykyarkkitehtuuria korostavat kohdat. Nyt kaava pyrkii ohjaamaan rakentamista vanhaan, yksinkertaiseen ja vaatimattomaan rakennuskantaan sopivaksi ja – mikä tärkeintä – kaavaan tulee suojelumerkintä yli sadalle tontille.

Maaliskuussa 2026 asemaakaava nro 8309 palautettiin vielä valmisteluun muutaman rakentamattoman kiinteistön käyttötarkoituksimerkintöihin liittyvän epäselvyyden takia, mutta se tullaan hyväksymään lähiaikoina. Seuraavaksi tavoitteena on viedä Pispalan kolmas kaavamuutosvaihe (asemaakaava nro 8450) maaliin. Tämä vaihe kattaa Tahmelan, Ala-Pispalan ranta-alueen – muun muassa ryytimaat – sekä Hyhkyn uittotunnelin alueen. Kaava oli nähtävillä alkuvuodesta, ja päätösprosessiin se etenee todennäköisesti loppuvuonna. Hitaasti mutta varmasti suur-Pispalan kaavat valmistuvat tärkeän kansalaiskeskustelun ohjaamana.

Santalahden suojellut rakennukset

Pispalan alueen asukkaita kosketti kolmisen vuotta sitten tapahtunut Breitensteinin huvilan tuhopolttto. Talon kunnostamisesta oli alettu puhua ensimmäistä kertaa tosissaan juuri ennen tapahtunutta. Mieleen tulee kysymys: jos taloa ei olisi poltettu, mitähän

I-vaiheen asemakaavat tulivat lainvoimaiseksi vuonna 2017 ja II-vaiheen ensimmäinen osa (8310) vuonna 2024. II-vaiheen toinen osa (8309) on tällä hetkellä prosessissa ja III-vaiheen (8450) kuntalaisten kuuleminen tapahtui alkuvuodesta 2026. Päätösprosessiin III-vaihe menee todennäköisesti loppuvuonna. III-vaiheen toisen osan (8451) kaavan laatimisen ajankohta ei tällä hetkellä ole tiedossa. Kuva: Tampereen kaupunki.

Näsijärven pahvitehdas kaikessa komeudessaan vuonna 2010. Kuvaaja Osmo Sounela (Vapriikin kuva-arkisto).

olisi oikeasti tapahtunut? Nyt nimittäin toinen suojelukohde on purku-uhan alla vain kivenheiton päässä huvilasta. Näsijärven Pahvitehdas (Bertel Strömmer, 1942) – jonka Breitensteinin perhe omisti vuosikymmeniä – on vielä tällä hetkellä asemakaavassa suojeltu. Tehtaaseen on sallittu rakentaa asunto- ja liiketoimintaa siten, että vanhan rakennuksen julkisivu ja osa rakennuksesta säilyisivät. Nyt asemakaavaan kuitenkin haetaan muutosta, koska

uusien kunto- ja haitta-aineselvityksien mukaan edes tehtaan julkisivua ei olisi mahdollista säilyttää.

Yle kertoi aiheesta 13.4.2026: ”Asiantuntijat eivät hyväksy suojellun pahvitehtaan purkamista Tampereella: iso menetys kaupungin teollisuusperinnölle”. Uutisessa korostuu asiantuntijapäätös, jonka mukaan tilanteeseen on päädytty rakennuksen ylläpidon laiminlyöntien takia. Pahvitehdas on ollut tyhjiään vuodesta 2017 eli siitä asti, kun se siirtyi uuden omistajan haltuun.

Mahdollinen purkaminen sotisi hyväksytyt asemakaavan henkeä vastaan: sen tavoitteena on ollut rakentaa uutta ja samalla kunnioittaa vanhaa tamperelaista teollisuusperintöä. On huolestuttavaa, että Tampereella on useita paikkoja, jossa sama ilmiö toistuu. Aluksi kaavaan tai myyntisopimukseen on selvästi kirjattu velvoite kunnostaa vanhaa, mutta lopulta vanha kuitenkin usein todetaan ”mahdottomaksi säilyttää”. Pahvitehtaan lisäksi esimerkiksi Tahmelan torpan ja Pyynikillä kulkutautisairaalan alueen yllä on samanlaiset varjot.

Tuntuu siltä, että kun yhdessä paikassa suojellaan, toisessa tuhotaan. Onneksi tamperelaiset ovat herkkiä nostamaan asioita esillä ja viemään niitä aina valtakunnan tasolle asti. Taisit jatkukoot!

MUKAMAS
2026 Kansainvälinen
Nukketeatterifestivaali
Tampereella
16.–20.9.

YKSIÄ AIKUISILLE JA LAPSILLE! # ESITYKSIÄ AIKUISILLE JA LAPSILLE!
YKSIÄ AIKUISILLE JA LAPSILLE! # ESITYKSIÄ AIKUISILLE JA LAPSILLE!
YKSIÄ AIKUISILLE JA LAPSILLE! # ESITYKSIÄ AIKUISILLE JA LAPSILLE!

Tutustu netissä mukamasfestival.com

- pe 5.6. Mikko ja Kalle Alatalo (yhteislaulua)
ke 24.6. Jenni Mustajärvi & Kalle Alatalo
ke 17. Hauli Bros duo Juri & Selkä
ke 8.7. Heikki Salo & Kalle Alatalo
ke 15.7. Issias duo Katwi & Selkä
ke 22.7. Costello Hautamäki & Kalle Alatalo
ke 29.7. Sani Aartela & Kalle Alatalo
ke 5.8. Seppo Tammilehto & Selkä
ke 12.8. Heikki Hela & Kalle Alatalo
la 15.8. Kulkukoirat & Juha Hildén
ke 19.8. Kalle Alatalo
ke 26.8. Pauli Hanhiniemi & Ville Rauhala MAD

Keikat alkavat klo 19.00, VAPAA PÄÄSY.

Oikeudet muutoksiin pidätetään.

Uittotunnelin Kahvila & Bistro
Sahasaarenkatu 20
33230 Tampere
www.uittotunnelinkahvila.fi

RAJAPORTIN SAUNA JA KAHVILA

Ma ja Ke 16 - 22, Pe ja La 14 - 22

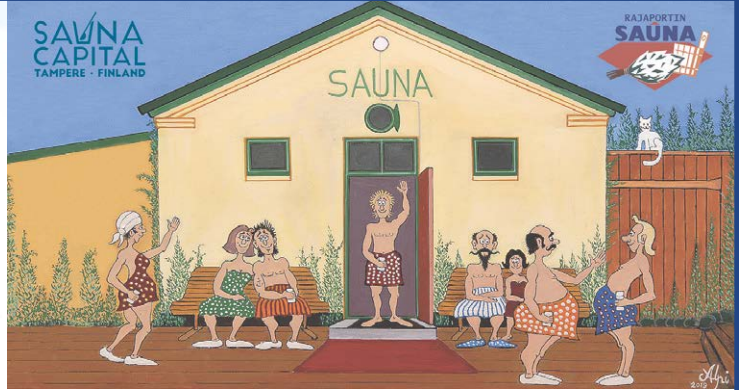
Pispalan valtatie 9 • www.rajaportti.fi
facebook.com/groups/rajaportti
saunayhdistys@rajaportti.fi
kahvila@rajaportti.fi

p. 041 502 6709 (tilaussaunat yms)
p. 050 3102 611 (saunan kassa)
p. 044 055 9353 (kahvila)

Kaksi kertaa kuussa torstaisin sekasaunat
Katso päivät FB: Rajaportin sauna -ryhmä

Suomalaisen saunan päivänä
la 13.6. esiintyy Pispalan Sälli ja Sinirytmii

Juhannusaattona sauna auki **klo 12-18**
Juhannuspäivänä Suljettu

Kahvilassa suolaista ja makeaa, palkitun laaja olutvalikoima. Myös yksityistilaisuudet saunomisen kanssa tai ilman. Myös Rajaportti-tuotteita, kuten Saunalauluja-CD ja Alpi Ikäheimosen kuvittama saunapyöhe (kuvassa). Sekä vanhat tutut: paita, kassi, saunahattu.

Saunalauluja-cd
nyt vain **5 €**

Rajaportin hoitola

SIIRI KOSKI

Akupunktio ja moksibustio • kosmeettinen akupunktio
perinnesaunotukset • ayurvedinen pää- ja kasvohieronta • jalkahoidot
siiri@inhimillinenvastanotto.fi • 044 097 1985

TUOMAS TOLPO

Klassinen hieronta / urheiluhieronta
Kalevalainen jäsenkorjaus
FB: HierojaTuomasTolpo • 050 568 0735

Teksti: Aino Sepponen

Rattoria Ryyti herätti Pispalan liikekeskuksen eloon

”Jaa rattooria vai”, totesi graafikko tamperelaisittain, ja näin syntyi viimeinen silaus Rattoria Ryytin nimeen. Pispalalainen tapasi tekijät uuden kaupunginosaravintolan takaa ja raottaa Ryytin seuraavia suunnitelmia.

Heidi Kotila astui liikehuoneiston ovesta sisään. Tila oli työpöytä, täynnä valkoista ja harmaata väriä. Mikään ei virrannut.

– Toisaalta se oli tyhjä canvas, johon voi lähteä näkemään mitä vain, hän muistelee nyt. Ja siihenhän nähtiin.

Sattumien summa

Rattoria Ryyti on onnekkaiden sattumien ja tahoillaan unelmoineiden pariskuntien summa.

Heidi ja Panu-Pekka Kotila sekä Tuomas ”Jamppa” Järvinen ja Jenni Saarilahti olivat pohtineet jo tovin uuden ravintolan perustamista.

Tietotaitoa ja kokemusta löytyi rutkasti valmiiksi kummaltakin pariskunnalta, niin pitsoistaan kuuluisan Siuron Koskibaarin pyörittämisestä kuin Bistro Viljasta ja Vastavirta-Klubilta.

Ajatuksissa oli jotain, mikä Pispalasta vielä puuttui: paikallinen kohtaamispaikka, jossa tehdään muutakin kuin heitetään

niin sanotusti lätty lärviin ja painutaan kotio. Paikka, jossa tataan toisia ja nautitaan tunnelmasta, rennosti mutta ravintolaympäristössä.

Viime vuonna Panu-Pekka Kotila ja Tuomas ”Jamppa” Järvinen – eli Panu ja Jamppa – törmäsivät, kun viimeksi mainittu toi Bistro Vilja -ravintolastaan ylimääräistä ruokaa Vastavirta-Klubin yläkertaan siellä esiintyneille bändeille. Panu pyysi Jamp-paa katsomaan liiketilaa ja hyvin pian oli selvää, että tässähän kannattaa lyödä hynttyyt yhteen asian suhteen.

Ryytin resepti oli alkanut muotoutua.

Romantiikka ja rosteria

Paikaksi valikoitui Pispalan liikekeskuksen pitkään tyhjiillään ollut tila. Sitä ei oltu alun perin rakennettu ravintolakäyttöön, minkä takia Ryytin avaamista edeltänyt remontti oli mittava: ilmastointi, viemärointi ja niin edelleen. Ponnistus vaati paljon työvoimaa, ja senkin aikana Pispala näytti yhteisöllisyyden voimansa: kaupunginosan tutut kävelivät sisään ja tulivat auttamaan kuka missäkin. Tekijöillä riitti ihmisiä, joille pallotella visioita ja ideoita.

Ryytin sisustuksesta huokuu lämminhenkisyys. Löytyypä sieltä eräänä yksityiskohtana aikanaan saman kiinteistön eri osassa toimineen Kahverikahvilan jäätelökauha.

– Ensimmäinen mitä tänne luotiin, oli tiiliseinä, Pispalan ja Tampereen punaiset tiilet. Sitä Pispala minulle tuo mielikuvina, Heidi Kotila kertoo.

Iso kuva sisustuksesta ja sen linjoista syntyi melko nopeasti: toisaalta tietty karuus ja rouheus, toisaalta luovuus, vanhat puutalot ja kierrätys. Jokainen esine johdattaa tarinaa omaan suuntaansa. Heidin sanoin: haluttiin rakentaa sellainen paikka, jossa itsekkin viihtyisi.

– Kaiken takana onkin nainen, Panu Kotila virnistää.

On kuitenkin yksi paikka ravintolassa, josta romantiikka on kaukana. Se on keittiö.

– Siellä on tietyt lainalaisuudet, sillä keittiössä on pystyttävä työskentelemään ehdottoman tehokkaasti ja puhtaasti. Toki innovatiivisuutta tarvitaan, mutta sanotaan näin, että keittiössä rosteri on kova väri, Jamppa Järvinen sanoo.

Kuvat vasemmalla sivulla:

Jenni, Jamppa, Panu ja Heidi löivät hynttyyt yhteen ravintoloitsijoina. Kuvaaja Aino Sepponen.

Jo iloisista ilmeistä sen näkee: kyllä tässä keittiössä kelpaa kokata. Kuvaaja Aino Sepponen.

Yhteinen visio

Rattoria Ryyti astui Pispalan kuvioihin todella kuin tilauksesta. Suosio on yllättänyt ravintoloitsijat.

– On todella hienoa päästä osaksi Pispalan yhteisöä. Tuntuu etuoikeutetulta päästä tekemään täällä asioita, Jamppa Järvinen ja Jenni Saarilahti pohtivat.

Paikallisuus näkyy myös ravintolan tarjonnassa. Raaka-aineet hankitaan mahdollisimman läheltä. Kahvi tulee kivenheiton päästä Pikkupaahtimo Pipasta, olut Nokian Panimolta ja juustot lähituottajilta.

Pitsa on Ryytin päätuote, mutta tarjolla on lisäksi muun muassa erilaisia salaatteja, pikkusyötäviä, juustolautasia sekä – ehkäpä maailman parhaita – lyttypottuja.

– Pitsa on koko kansan ja lama-ajan ruokaa, Jamppa toteaa naurahtaen.

Kuten ravintolan on ollut helppo tulla Pispalaan, myös Ryytiin on pispalalaisten ja kaikkien muidenkin helppo tulla.

Ryytin väki haluaa yhdistää helposti lähestyttävyyden ja ravintolakulttuurin vaalimisen. Pikaruoka-aikana ihmiset unohtavat helposti, että syöminen on kuvun täyttämisen lisäksi sosiaalinen tapahtuma. Ryytiin saa tulla rennosti sellaisena kuin on, eikä pukukoodia ole.

Visioon kuuluu myös se, että perheet voivat tulla paikalle matalalla kynnyksellä ja opettaa lapsille ravintolassa käymistä niin, että se on osa tavallista elämää. Karvaiset ystävät ovat tervehdelleitä, ja iän ja lajin sijaan käytös ratkaisee – niin ihmisissä kuin muissakin eläimissä.

Ravintolamaailman läsnäoloa arjessa sekä elpymistä hidastaa kuitenkin politiikka.

– Ravintola-alan arvostus ei ole aivan korkeimmillaan tässä maassa, Jenni Saarilahti muotoilee.

Vaikutuksensa on silläkin, että ihmisillä ei kerta kaikkiaan

ole rahaa käydä syömässä usein ulkona.

– Ravintolan verotuksen täytyisi olla huomattavasti nykyistä järkevämpää. Ihmisten pitäisi voida käyttää palveluita enemmän ja ravintolan myyntiverotuksen pitäisi olla nykyistä pienempi, Jamppa Järvinen linjaa.

Ylös, ulos ja Ryytiin!

Rattoria Ryyti on matkansa alussa, ja ideoita tulee koko ajan lisää. Sen verran ravintoloitsijat paljastavat, että tuotemäärä ja juomavalikoima laajenevat lähitulevaisuudessa.

Nyt kesän kynnyksellä pääsee myös terassille nautiskelemaan Pispalan liikekeskuksen uudesta, eloisasta tunnelmasta. Kesäisen kuplivia juomasekoituksiakin on luvassa. Mutta ihan kaikkea ei tässä kuitenkaan paljasteta!

Mutta otetaan yksi juttu vielä: mistä ravintolan suuhun sopiva nimi on peräisin? Katseet kääntyvät Ryytin graafisesta ilmeestä vastanneiden **Antti Rönkön** ja **Veera Mobergin** suuntaan. Aluksi ideana oli Bistro Ryyti, mutta se kuulosti inasen liian hienolta.

– Sanoin Veeralle sitten että paikan nimi on muuten Ryyti. No Veera siihen tokaisi, että jaa rattooria vai, hyvin tamperelaisittain, Jamppa Järvinen muistelee.

Nimi oli sitä myöten sinetöity. Ryyti sanana taas edustaa tekijöilleen paikallisuutta, ryytimaita, mausteita, makuja ja yrttejä.

Ryytissä henkinen kesä on jo alkanut. Heidi, Panu, Jamppa ja Jenni kiittävät nöyrästi niin asiakkaitaan kuin upeaa henkilökuntaakin.

Ryyti jatkaa tarinaansa tästä. Panu Kotilan sanoin:

– Suurin homma on tehty, ja nyt päästään palvelemaan asiakkaita!

**Tervetuloa Rattoria Ryytiin (Pispalan valtatie 2)
Ravintola auki keskiviikosta sunnuntaihin.**

Ravintolan työntekijät Tuomas Vähämaa ja Ville Prusti aurinkoisella terassilla. Kuvaaja Panu-Pekka Kotila.

MUSIIKITOTEEMI
Sinun musiikkikoulusi

VUODESTA
2004

Piano, Huilu
Sähkökitara
Akustiset kitarat
Viulu, Sello, Laulu
Saksofoni, Basso
Rummut, Ukulele

Perinteiset sekä teema- ja soitinmuskarit 0–8 v / Soiton- ja laulunopetusta kaikenikäisille

Tahmela (Tahmelan liikekeskus) ja Vuoreksen koulu

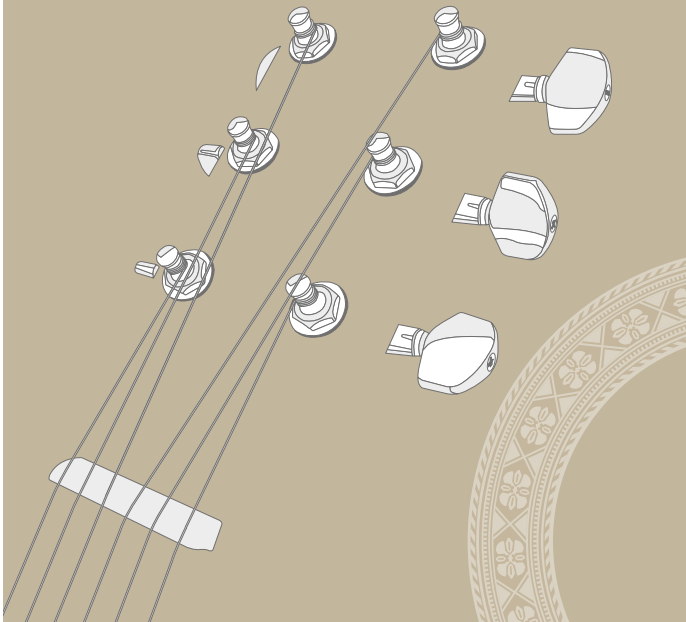
musiikkiteemi.fi 🎵 045 122 4201 🎵 toimisto@musiikkiteemi.fi

Riento®
Guitars & Shop

Classical | Acoustic | Electro-Acoustic

With patented Lens Resonance System®

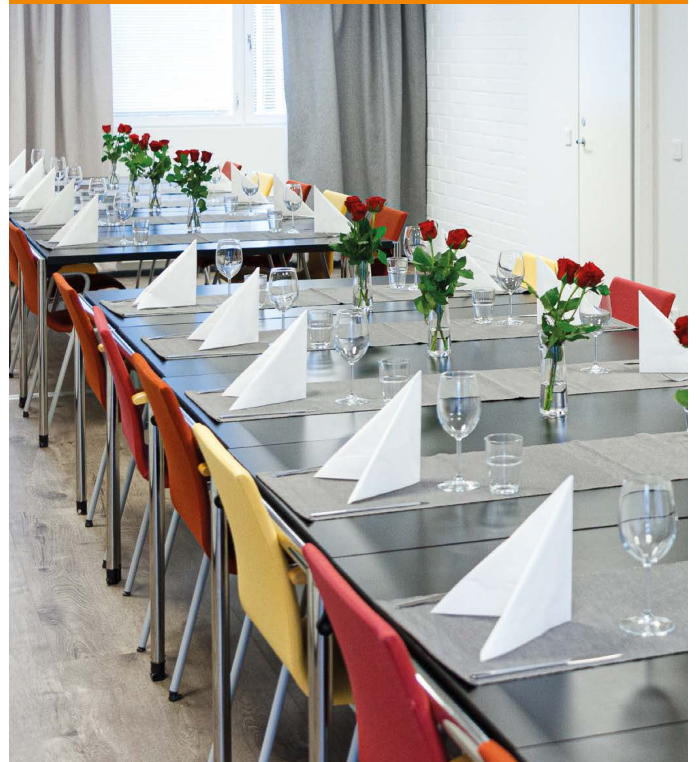
rientoshop.com

Made in Finland & EU

rientoguitars.com

Tahmelan KOKOUS- JA JUHLATILA

Tahmelan liikekeskus

044 5633 949

Eläköön Hirvitalo!

Pispalan nykytaiteen keskus Hirvitalo täytti huhtikuussa 20 vuotta. Tänä vuonna Hirvitalolla kehitetään muun muassa pihapiiriä, vaikka sitä uhkaavatkin kaupungin suunnitelmat kolmesta asuintalosta.

Pispalan nykytaiteen keskus (PNTK) syntyi vuonna 2004, kun nuoret taiteilijat perustivat pienen vinttigallerian Kurpitsatalolle. Vuonna 2006 PNTK livahti autioon, purku-uhan alla olevaan taloon osoitteeseen Hirvikatu 10. Satavuotias talo sai uuden elämän, ja vuosien saatossa helposti suuhun sopivan nimen Hirvitalo.

Talon puutarhaan laskettiin iso kivi. Sen viereen pystytetyssä kyltissä luki:

“Tähän laskettiin itsensä valtaamisen, laiskuuden, kekseliäisyyden ja yllättävä toimeliaisuuden tilan peruskivi 22.4.2006, Pispalan kulttuurineuvosto.

Näillä samoilla sanoilla voisi kuvata nykyistäkin toimintaa!

Taidetta, tapahtumia ja demokratiaa

Hirvitalo on taide- ja kulttuurikeskus, joka tarjoaa tilaa monimuotoiselle ja osallistavalle taiteelle, epäkaupalliselle kulttuurille sekä maksuttomalle oleskelulle. Se tarkoittaa esimerkiksi ilmaisia työpajoja, keikkoja, näyttelyitä, halpaa kahvia ja hengailutilaa ilman, että täytyy ostaa mitään.

Hirvitalo on Suomen oloissa poikkeuksellinen sen suoran

demokraattisen hallintotavan vuoksi. Virallisesti sitä hallinnoi ja vuokraa kaupungilta Pispalan kulttuurineuvoston seuraaja, Pispalan kulttuuriyhdistys ry (rakkaalla lapsella on monta nimeä). Järjestelyn taustalla on se, että epävirallinen taho ei voi Suomessa esimerkiksi tehdä sopimuksia tai hakea apurahoja.

Hirvitalon ylin päätöksentekoeelin on kuitenkin kaikille avoin viikkokokous, joka järjestetään joka tiistai kello 17. Tervetuloa! Kokous on suoran demokraattinen, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi puheenjohtajalla ei ole päätöksentekovaltaa viikkokokouksen osallistujien yli. Sen sijaan hänellä on käytettävissään lähinnä operatiivista valtaa yhdistyslaissa määrättyjen tehtävien hoitamiseksi.

Siitä huolimatta, että Hirvitalo on avoin ja demokraattinen kulttuurikeskus, huomattavalla osalla siinä toimivista ihmisistä on taiteilijan koulutus, useimmiten kuvataiteilijan. Näyttelyiden valintakriteerit ovat

ammattimaisia, mutta taiteellisista seikoista keskustellaan kaikkien halukkaiden kesken. Tämä tuo taidepuhetta kaikkien ulottuville ja riisuu niiltä elitistisyyden viittaa. Näin lisätään kaikkien kansanryhmien kosketuspintaa taiteilijuuteen, tehdään taiteesta helpommin lähestyttävää ja madalletaan kynnyksiä taiteen tekemiseen ja kokemiseen. Taide kuuluu kaikille.

Vuosien kuluessa olemme luoneet toiminnalle puitteita ja rajoja, jotka takaisivat tasa-arvoa toimintaan osallistujille. Tämä on tarkoittanut turvallisemman tilan periaatteiden päivittämistä yhdessä, häirintäyhdyshenkilön valintaa sekä Hirvitalon sekä sen piha-alueen määrittämistä päihdeettömäksi alueeksi, juhlia lukuun ottamatta.

Kuva yläpuolella: Talo vallattu! Kuvaaja Ilpo Mikkonen (Vapriikin kuva-arkisto).
Hirvitalon peruskivi. Kuvaaja Ilpo Mikkonen (Vapriikin kuva-arkisto).

Hirvitalon väki on kahdenkymmenen vuoden ajalla vaihtunut moneen suuntaan. PNTK:n perustaneet nuoret taiteilijat ovat aikuistuneet ja haajantuneet ympäri maailmaa, samalla kun muutama on jäänyt mukaan toimintaan tai palannut myöhemmin uudestaan talolle.

Välillä yhteisössä on ristiriitoja. Ärsyntyminen onkin yhteisöllisyyden hinta. Haasteensa luo myös se, miten voimavaroja saadaan riittämään työharjoittelijoiden ja palkkatuettujen työntekijöiden, työkokeilijoiden sekä vapaaehtoisten perehdyttämiseen ja ohjaamiseen. Väki vaihtuu talolla yhä tiuhempaan sen takia, että työkokeilujen ja palkkatukijaksojen pituutta on lyhennetty. Samalla Kela rankaisee tukia saaneita, jos he jatkavat talolla vapaaehtoistöissä. Yhdistyksen toiminta riippuu tuista ja vapaaehtoisista, koska sillä ei ole varaa palkata työntekijöitä.

Hirvitalon toiminnan tulisi olla kestävää sitä pyörittäville, mutta ison ja monitahoisen talon työt kasaantuvat liian harvojen niskaan. On kuitenkin ilahduttavaa, että viime vuosina talon aktiivien polvi on selvästi nuorentunut, ja nuoret myös ovat halunneet sitoutua toimintaan. Jotakin tenhoavaa Hirvitalossa ja sen toiminnan periaatteissa siis edelleen on!

Galleria marginaalissa

PNTK oli toimintansa alussa yksi Suomen ainoita taidegallerioita, jossa näyttelyn pitäminen on ilmaista. Joka vuoden vaihteessa julkaisemme seuraavan avoimen näyttely- ja tapahtumahaun, jolla on yleensä teema. Tämän vuoden teema on perintö.

Näyttelyt valitsee näyttelytyöryhmä, joka koostuu talolla aktiivisista taiteilijoista ja muista halukkaista aktiiveista. Olemme yleensä korvanneet kaudelle valituille taiteilijoille näyttelyn ripustuksesta ja avajaisista koituneita kuluja. Viime vuosina korvauksiin ei tosin valitettavasti ole ollut varaa.

Itsehallinnollisena taide- ja kulttuurikeskuksena Hirvitalolla on suuri vapaus toiminnassaan. Sisältöjä eivät ohjaa kaupalliset intressit, ja taidetta koskevista valinnoista arvostetaan kriittisyyttä ja yhteiskunnallisten aiheiden käsittelyä.

Painotamme valinnoissamme moniäänisyyttä ja monikulttuurisuutta, ja huomioimme niin eri maiden valtakulttuureja kuin ala- ja vastakulttuurijakin. Tiedotamme kaikesta niin suomeksi kuin englanniksi, myös muut sisältöjen kautta mukaan tulevat kielet huomioiden, sekä välttämättä sortumasta harhaan englannista maailman yleiskielenä.

Toivotamme tervetulleiksi erilaisista kulttuurillisista, kielellisistä, sosioekonomisista ja ammatillisista taustoista tulevat ihmiset. Samalla eri alojen osaajat kohtaavat toisiaan, tutustuvat toistensa ajatusmaailmoihin ja oppivat toisiltaan yhteistyön lomassa.

Hirvitalolla on mahdollista viettää aikaa muuten vain tai autella vaikkapa siivouksessa ja tapahtumatuotannossa, sekä osallistua siinä samalla taloa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon. Teemme säännöllistä yhteistyötä oppilaitosten taidelinjojen, maahanmuuttajakoulutusten sekä

Kuvaaja Anton Sydänlammi

(Inspiraation lähteillä, Ajan virrassa- tapahtuma, Tapahtumien yö 2025).

Anneli Holmströmin performanssi: Dream Fire.

kuntouttavan työtoiminnan laitosten kanssa. Palkkatuetun työn, työkokeilujen, harjoittelujen ja vapaaehtoistyön lisäksi Hirvitalolle voi tulla vain viettämään aikaa työn ja kodin ulkopuoliseen kolmanteen tilaan.

Myöskään erilaisten marginaaliryhmien edustajilla ei välttämättä ole juurikaan, jos ollenkaan paikkoja, joihin he voivat mennä luottavaisin mielin oleilemaan, tekemään ja tutustumaan muihin ihmisiin. Hirvitalo on ympäristö, jossa muutoin syystä tai toisesta marginaalissa oleva ihminen voi olla tasavertainen, aktiivinen yhteisön jäsen. Tämä lisää sosiaalista koheesiota, toimijuutta ja demokratiaa. Valitettavasti vanhan talon portaikot ja rönsyvä maa tekevät paikasta fyysisesti esteellisen. Kokouksiin voi osallistua etänä.

Ekonomiaa ja ekologiaa

Hirvitalo rahoittaa toimintansa avustuksilla sekä varainkeruulla. Tavallisin varainkeruun muoto on jokaviikkoinen kansankeittiö, jossa vapaaehtoiset kokkaavat vegaanista ruokaa myytäväksi saavutettavaan hintaan. Tuotto ei ole suurta. Kansankeittiön tarkoitus onkin ennen kaikkea luoda matalan kynnyksen tila kokkailla ja syödä yhdessä sekä inspiroida ja tukea kestäväää elämäntapaa. Osa kansankeittiön aineksista kasvatetaan omassa permakulttuurissa tukevassa puutarhassamme.

Taloudellisesti merkittävämpi varainkeruun muoto ovat järjestämämme kulttuuritapahtumat yhteistyökumppaniemme tiloissa, Vastavirralla ja Tahmelan huvilalla, joiden lipputuloilla varmistetaan Hirvitalon muun ohjelman maksuttomuus. Viime vuosina toimintaa on rahoitettu myös ryhmille järjestettävillä taidepajoilla. Kiinnostaisiko vaikkapa työporukkaanne ohjattu animaatiopaja sopuhintaan?

Hirvitalo on painottanut valintojen ekologisuutta alusta lähtien, ja työpajoissa on opeteltu ekologisen elämäntapaan liittyviä taitoja. Alkuvuosina pihalla pidettiin suosittua pyöräpajaa. Periaate näkyy myös siinä, kuinka olemme korjanneet vanhaa rakennusta vain kestäviä ja kierrätettyjä materiaaleja käyttäen, rakentaneet pihalavamme ja kiviunimme itse (tulee muuten hyvää pitsaa) ja suosineet maanläheisiä työskentelymenetelmiä. Tiettyjä välttämättömyksiä lukuun ottamatta hankimme vain käytettyä välineistöä, jota lainaamme sitten sovitusti muille.

Vaikka nojaamme kierrätyslahjoituksiin käyttöesine tarpeissa, ja pihamaa on berliinimäisen eklektinen, on syytä muistaa, ettei pihamaa ole kaatopaikka. Kysythän, ennen kuin jätät paikalle mitään! Pihan pitäminen siistinä on erityisen tärkeää nyt, kun

Kuvakollaasi Hirvitalon toiminnasta.

Kolme ylintä kuvaa: kuvaaja Anne Savitie

Alin kuva: kuvaaja Ilpo Mikkonen (Vapriikin kuva-arkisto)

kaupunki uhkaa rakentaa Hirvitalon ympärille kolme asuintaloa. Suuri pihamaa ja viereinen puistikko ovat naapuruston yhteinen lehto, levähdyspaikka ja suoja monille lajeille.

Tulevia kuvioita

Tulevana kesänä Hirvitalo panostaa puutarhaan ja siihen liittyvään ohjelmaan. Hirvitalo on saanut Mansen Massit -haussa yhteisörahaa pihan kohentamiseen uuteen kukoistukseen ensi kasvukaudella ja ekologisiin taidepajoihin. Yhteisöpuutarhassa kasvatetaan yhdessä tuumin aineksia lauantaipidettävää vegaanista kansankeittiötä varten. Lisäksi toteutamme ekologisia taidepajoja. Maatuvan taiteen pajat on suunnattu eri ikäisille, ja niissä tehdään Hirvitalon puutarhaan taidetta luonnonmateriaaleista. Lisäksi on luvassa romuveistosten työpaja, jossa tehdään soivia veistoksia kierrätysmateriaaleista. Syanotyöpiapajassa puolestaan ikuistetaan Hirvitalon puutarhan kasveja vanhan tekniikan avulla. Kaikki työpajat ovat maksuttomia ja kaikille avoimia.

Lisäksi haluamme hankkia Hirvitalon pihaan pingispöydän kaikenikäisten huviksi ja tarjota naapureille sadonkorjuutaphtuman, johon kaikki saavat tuoda omat piknik-eväänsä saman pöydän ääreen. Blok garden-yhtiön puutarhurit ovat myös luvanneet tuoda Hirvitalon pihaan kasvatettavaksi jättikurpitsan taimen, jota voi käydä ihmettelemässä pitkin kesää ja syksyä. Saa nähdä kuinka isoksi se mahtaa kasvaa!

Croquis- piirustus malli Birgitte Kitty. Kuvaaja Anton Sydänlammi (Inspiraation lähteillä, Ajan virrassa- tapahtuma, Tapahtumien yö 2025).

VUODEN 2026 JÄLJELLÄ OLEVAT NÄYTTELYT

26.4. – 17.5.

Sami Sakari: Käsittelemätön muisti
/ Unprocessed memory

24.5. – 14.6.

“The Devil is in the details” -ryhmänäyttely
(kuratoinut Hanna Lehikoinen)

21.6. – 19.7.

Johanna Raekallio
Pauliina Korpi

26.7. – 16.8.

Reijo Haukka,
Niina Kestilä & Kaarina Kuusisto-Lukkari
Jonne Kauko & Claudia Burneo

23.8. – 13.9.

Mona Piste
Nina Korvenoja

20.9. – 11.10.

Gladys Camilo
Kasvimaakollektiivi

18.10. – 8.11.

Marja Skaffari & Helinä Hukkataival
Venla Ververs

15.11. – 6.12.

Misa Saraste
Matti Tainio

13.12. – 10.1.

Jönssi Heikkinen, Ida Alina Immonen,
Karoliina Kotiranta & Anni-Maaria Leppänen

**TERVETULOAA TALOLLE JA
MUKAAN TOIMINTAAN!**

Nettisivut: <https://www.hirvikatu10.net/>
IG & Facebook: Hirvitalo
Sähköposti: hirvitalo.archive@gmail.com

Avoin talokokous tiistaisin klo 17–19

Koonnut: Hirvitalon porukka

Muistoja Hirvitalolta

Kysyimme kolmelta Hirvitalon kävijältä ja aktiivilta, mitä Hirvitalo merkitsee taiteelle, Pispalalle sekä heille henkilökohtaisesti.

”**E**rityisenä hetkenä Hirvitalolta on jäänyt mieleen se, kun **Roi Vaara** kaivoi kuopan Hirvitalon pihalle ja hautoi päänsä siihen.

Hirvitalolla asioita hoidettiin kollektiivisesti lähes tyhjästä, ja niillä oli tapana järjestyä kaikesta näennäisestä kaaoksellisuudesta ja kokemattomuudesta huolimatta. Kaaoksellisuudella viittaa sanan alkuperään, tyhjyyteen tai alkutilaan: yksi kiipeää katolle nostamaan mustaa lippua, toinen roudaa vessanpönttöä jostain toisesta tyhjillään olevasta talosta. Saunan lauteita vaihdetaan. Vesi pitäisi saada kulkemaan jostain jonnekkin. Verannan seinälle ilmestyy hirven sarvet. Täällähän on luumupuuh! Mitä kaikkea voisi tehdä? Yhden näyttelyn teemaksi tulee konditionaali. Toinen näyttely rakentuu enemmän tai vähemmän kaikesta rojusta, mitä talosta, varastosta tai pihamaalta löytyy. Paikallislehdet alkavat kirjoittaa Hirvitalosta. Joku tuntemattomaksi jäävä pispalalainen lahjoittaa tuhat euroa kaaokseen. Palkintoja ja tunnustuksia alkaa tulla kaupungilta, yliopistolta ja varmaan muiltakin tahoilta, ja sitten apurahoja.

Olin Hirvitalolla aktiivisesti mukana Pispalan kulttuuriyhdistyksen perustamisesta vuonna 2006 aina vuoden 2011 loppuun, jolloin muutin Pispalasta pois. Hirvitalon toiminnan aloittaminen oli sujuva siirtyminen kuvataideopinnoista työelämään.

Vaikka työelämä olikin vapaaehtoistyön lisäksi valtion tukemaa työharjoittelua tai palkkatuetta työtä, oli se käytännössä monelle meistä vakavasti otettavaa oman taiteellisen työn ja yhdistystoiminnan yhdistelmää. Näihin on liittynyt yhdistyksen toiminnan alusta asti voimakkaasti myös kansalaisaktivismi ja solidaarisuus, mitkä mielestäni olivat ehkä tärkeimpiä meitä kaikkia yhdistäviä tekijöitä.

Näistä lähtökohdista on ollut merkittävää olla mukana toiminnassa, joka vastasi omaa toimintaani taitelijana esimerkiksi kuvataiteiden ja musiikin aloilla. Oli merkittävää olla mukana järjestämässä monia erilaisia festivaaleja ja muita tapahtumia, myös yhteistyössä esimerkiksi Vastavirran ja Musta Pispala -tapahtuman kanssa. Pispalan kulttuuriyhdistyksenä saimme luotua yhteistyötahoja myös kansainvälisesti, mikä avasi monia uusia mahdollisuuksia yhdistyksen jäsenille. Nämä kaikki ovat olleet merkityksellisiä asioita, jotka Hirvitalon olemassaolo mahdollisti ja toivon, että tulee jatkossakin mahdollistamaan.

Pispalalle Hirvitalo on merkittävä ensisijaisesti pispalalaisena kulttuuriperintönä, niin kauan kuin sen tonttia ei kaavoiteta uudelleen. Yhteiskunnallisesti se on tärkeä esimerkki kapitalistisen ajattelumallin vastaisuudelle ja esimerkillinen näyte siitä, miten kulutusyhteiskuntaan tulee suhtautua. Se on hengähdyspaikka nyky-yhteiskunnan kehityskulussa, joka ainoastaan riittää aineellista ja henkistä pääomaa sekä ympäristöltä että ihmiseltä itseltään. Se on taiteellisten ja filosofisten ajatusten hautomo, toimeliaisuuden ja toimeettomuuden tasapainon rakennelma, jollaisiin yhteiskunnan täytyisi antaa lisää mahdollisuuksia, koska ihminen tarvitsee tässä yhä kiihtyvässä tolkuttomuudessa hengähdykselle tilan ja ajan.”

Sebastian Boulter, kuvataiteilija ja muusikko, yksi Pispalan nykytaiteen keskuksen perustajista

”**U**seana vuotena järjestetyissä Performanssi-fiestoissa oli paljon jännittäviä ja yllättäviä sekä ajatuksia herättäviä esityksiä. Mieleen on erityisesti jäänyt Hirvitalon kellariin perustettu 'Peep show': lantin rasiaan tipauttamalla sai katsoa hetken oveen poratusta reiästä. Sieltä näkyi kaksi mutapainijaa.

Muistan elävästi, kuinka nuorena osallistuin talon kokoukseen ensimmäistä kertaa ja toin sinne oman ideani siitä, mitä haluaisin talolla nähdä. Olisiko kyseessä ehkä ollut yhteisöpuutarhan perustaminen pihalle? Muistan, kun yksi Hirvitalon silloisista aktiiveista kysyi minulta lempeästi: 'Mitä jos sinä toteuttaisit tämän?' Niin alkoi toimintaan sitoutumiseni. Toteutin idean ja sain siihen apua. Minulle oli tärkeää, että ideoita voi lähteä rohkeasti toteuttamaan itse, muiden tuella. Eikä toimintaan mukaan tulemiseen ollut kynnystä.

Myöhemmin minua on koskettanut se, miten hyvinkin erilaiset ihmiset on otettu mukaan toimintaan, vailla ennakkoluuloja. Tämä on opettanut itsellenikin avoimuutta. Toisaalta joskus avoimuus myös aiheuttaa ristiriitoja: turvallisen tilan luominen on vaatinut myös rajojen asettamista. Miten tahansa ei sovi käyttäytyä.

Olen tutustunut talolla lukemattomiin ihmisiin ja taiteilijoihin ja luonut tärkeitä kontakteja ja yhteyksiä, joista on poikunut muun muassa taiteellista yhteistyötä.

Hirvitalo oli 20 vuotta sitten ainutlaatuinen kokeilu, jossa yhdistyi taide, kulttuuri laajemmin ja aktivismi. Toiminta on muuttunut vuosien saatossa, mutta sitä määrittellen yhä edelleen elävän ja jatkuvasti muuttuvan yhteisön sisältä. Pispalaan on syntynyt uusia kulttuuripaikkoja viime vuosina: muun muassa Tahmelan Huvila ja Pethaus ovat löytäneet omat yleisönsä Pispalan kirjaston, Mahdollisuuksien tilan ja Vastavirran rinnalla. Kaikki nämä muodostavat Pispalaan ja Tahmelaan ainutlaatuisen kulttuurivyöhykkeen, jonka omalaatuisuutta ei saataisi kasaan väkisin kehittämällä. Jokainen paikoista on ainutlaatuinen. Myös muualle Tampereelle on perustettu uusia kulttuuritaloja, joista monet ponnistavat ilahduttavasti ruohonjuuritasolta ja tee-se-itse-hengestä.

Hirvitalon on jatkuvasti tarkistettava suuntaa ja pidettävä huolta siitä, että emme toteuta vanhaa ja tunkkaista kuviota, vaan kulloistenkin aktiivien näköistä toimintaa, vaikka arvot ja toiminnan periaatteet pysyisivätkin samoina. Myös toiminnan arvoja on aika-ajoin tarpeen tarkastella kriittisesti.”

Anne Savitie, kuvataiteilija, Pispalan kulttuuriyhdistyksen varapuheenjohtaja

”**O**len asunut Tampereella kymmenen vuotta, mutta aloin käydä Hirvitalolla vasta noin vuosi sitten. Siitä tuli melko nopeasti kotini poissa kotoa. Minulle se on paikka, jossa voin olla oma itseni, tuntea oloni hyväksytyksi ja olla yhteydessä sekä tuttuihin että ihmisiin, jotka käyvät siellä ensimmäistä kertaa.

Eräänä aurinkoisena, lämpimänä syyskuun päivänä minulla oli erityisen rankka aamu. Koska talon viikoittainen kokous oli sinä iltapäivänä, päätin suunnata Tahmelaan aikaisin ja istua Pyhäjärven rannalla olevalla kivellä, joka on yksi suosikkipaikoistani tyhjentää ajatuksiani.

Kun pääsin perille, pysäköin pyöräni Hirvitalon pihalle ja pudotin reppuni sisään, jotta minun ei tarvitsisi kantaa sitä mukanaan. En kuitenkaan koskaan päässyt järvelle. Sen sijaan jäin Hirvitalolle, leivoin omenapiirakan pihan omenoista ja huomasin nauravani ja käyväni merkityksellisiä keskusteluja paikalle sattuneiden ihmisten kanssa. Jaoimme tuoreen piirakan myöhemmin talon kokouksessa, ja vaikeana alkanut aamu muuttui kauniiksi ja odottamattoman tuottoisaksi päiväksi.

En asu Tahmelassa tai Pispalassa, mutta viimeisen vuoden aikana olen tutustunut alueeseen aika hyvin. Vastavirta, Pethaus ja jopa paikallinen K-market ovat täynnä tuttuja ihmisiä. Alue tuntuu eloisalta ja elävältä. Erityisesti Hirvitalo toimii naapuruston vapaana, matalan kynnyksen yhteisöllisenä pihana ja olohuoneena. Se haastaa stereotyyppioita suomalaisista, jotka ovat varautuneita tai etäisiä: täällä ihmiset etsivät toisiaan. Toivoisin, että Tampereen kaupunki huomaisi tämän yhteisöllisyyden ja löytäisi tapoja tukea vastaavaa myös muissa kaupunginosissa.”

Hirvitalon viime vuosien aktiivi

Lisää tarinoita ja tietoa Hirvitalon alkuvuosista löydät Mikko Nurmen toimittamasta kirjasta ”Hirvitalo - Pispalan Nykyaikaisen keskus – kirja kaikesta maan ja taivaan välillä” (Pispalan Kulttuuriyhdistys, 2014). Kirjaa löytyy ainakin kirjastoista ja Hirvitalolta.

Kyllikki ja Pekka Lahtinen ilta-auringon paisteessa kotisohvallaan. Kuvaaja Katja Wallenius.

Pekka JA Kyllikki

– VUOSIKYMMENTEN RAKKAUSTARINA

Pekka Henriikki Lahtinen, 94-vuotias Pispalan poika, kasvoi alueella aikana, jolloin se ei vielä kuulunut Tampereeseen. Hän on ollut Kyllikkinsä kanssa naimisissa vaatimattomat 73 vuotta ja sanonut aina viimeisen sanan: Kyllä, kultaseni.

Edellisessä Pispalalaisessa (2/2025) kerroimme **Pekka Henriikki Lahtisen** runoista julkaistusta kirjasta.

Pekka oli kirjoitellut runoja muistiin vuosikymmenten varrella, ja **Kyllikki**-vaimo selaili muistiinpanoja ja patisti puolisoaan julkaisemaan niitä. Vaatimaton mies ei tähän lämmennyt, joten tarvittiin tyttärentytär **Jenni** apuun, joka laittoi projektin pyörimään. Ja hyvä niin.

Elämänkumppani Kyllikki

Pekan perhe asui aikoinaan Pispalan torin laidalla omakotitalossa. Kyllikin koti sijaitsi ihan siinä vieressä, entisen Pispala-grillin paikalla.

– Kävin syntymässä Tampereella, mutta koti oli Pohjois-Pirkkalassa elämän alkuvuodet, Pekka kertoo.

Tämä kertoo alueen historiasta: Pispalahan liitettiin Tampereeseen vasta vuonna 1937, ja Pekka on syntynyt vuonna 1932.

Elämän rakkaus Kyllikki työskenteli ompelijana. Hänellä oli onni saada suunnitella ja ommella mitä hienompia luomuksia teatteriesityksiin.

– Nuoremmat eivät uskaltaneet revitellä asuja suunnitellessa,

niin minulle jäi tämä hauska homma, Kyllikki kertoo iloisena.

Pariskunta on herttainen ja iloinen, täynnä tarttuvaa energiaa. Lahtiset ovat olleet naimisissa vaatimattomat 73 vuotta.

– Me viihdytään niin hyvin yhdessä, eikä ole tarvinnut riidellä, tulee kuin yhdestä suusta.

Sekin selviää, että Pekka on sanonut suhteessa aina viimeisen sanan: kyllä, kultaseni.

– Pispalasta muutettiin rivitaloon Olkahisiin, sieltä Ylöjärvelle ja sitten tänne Santalahteen, hän muistelee.

Vuosien varrella perhe myös kasvoi, kun siihen syntyi kaksi tytärtä ja poika.

Mökkielämää ja kuntoilua

Istumme kerrostalon kuudennessa kerroksessa kahvipöydän ääressä. Kyllikin leipoma kääretorttu maistuu iltakahvin kanssa. Pekka Lahtinen kertoilee elämästään, jonka aikana hän on ehtinyt olla melkoinen urheilumies.

– Kolmevuotiaana soudin Reuharinniemenstä tänne Pispalan rantakylään, hän kertoo.

Soutamista on riittänyt senkin jälkeen, kun perhe lasten

Pekka Henricki Lahtinen kalastamassa, veneen laidalla istuskelee lokki ohjaamassa hyville kalavesille. Kuva: Lahtisen arkisto.

ollessa pieniä matkasi soutuveneellä 25 kilometriä mökilleen, Näsijärven sijaitsevaan Vähä-Vesassalon saareen.

Kyllikki kertoo, kuinka he ovat haastattelua seuraavana päivänä lähdössä ensimmäistä kertaa mökille tänä keväänä.

– Emme kyllä jää vielä yöksi, sillä mökki on vielä viileä mutta sänky kylmä, hän sanoo.

Pekka Henricki Lahtinen teki työuran Postin autovarikolla varaosapäällikkönä. Matkaa Lempääläntien varrella olevalle työmaalle oli 14 kilometriä, ja se taittui juosten.

Pirkan hiihtoon hän osallistui 17 kertaa, mutta viimeisestä kistasta jäi paha maku suuhun.

– Olin kolmantena Pinsiön väliaikapisteellä. Kukaan ei ohittanut minua matkan varrella, mutta maalissa olin vasta seitsemäs. Miten tämä oli mahdollista? No, muutama roikale matkasi osan reitistä autokyydillä, mies sadattelee.

Nojatuolin vieressä on pinkit käsipainot, joilla treenataan päivittäin. Myös Santalahden puistossa on mukava kävellä joka päivä. Tuttuja ei tosin enää vastaan kävele.

Lemmikkilokki ja ennätyskuha

Siirrymme pöydän äärestä olohuoneen puolelle, josta ihastelen näkymää Näsijärvelle.

– Siihen kaikki muutkin meillä kyläilevät pysähtyvät, Pekka Lahtinen toteaa.

– Onhan siitä upea näkymä kotijärvelle, mistä muuten olen kalastanut järven suurimman kuhan. Tuolla se on kaapin päällä. Kuha painoi yhdeksän kiloa ja oli 92 senttiä pitkä, kalamies kehaisee.

Eläimistä riittää muitakin eläviä tarinoita.

– Mökillä minulla oli avulias lemmikkilokki. Se istahti usein veneen reunalle ja ohjasi minut parhaille kala-apajille. Se myös auttoi risusavotassa. Kun keräilin risuja saareissa, se toi nokasaan pieniä oksanpätkiä samaan kekkoon, mies kertoo.

– Olen aina ollut eläinrakas. Mökillä säynävät tietävät laiturin tärinästä koska olen tulossa, ja alkavat parveilemaan, kun tietävät saavansa herkkuja.

Lähtöä tehdessä ihastelen vielä Kyllikin tekemiä kanavatöitä. Lattialla korissa on puolivalmis sukka odottamassa, että näppäräsorminen rouva Lahtinen kutoo sen valmiiksi.

Teksti: Tuomas Rantala
Kuvat: Vapriikin kuva-arkisto

Pispalan poika Kalle Kaihari

OLI MONESSA MUKANA

Kuvaaja Paul Reinhardt

Vaatehtimoyrittäjä Kalle Kaihari tunsu Urho Kekkonen, rahoitti Lauri Viita -museon hankinnan ja pohjusti Tampereen yliopiston syntyvaiheita. Pispalassa syntynyt ja Pispalan Moreeninkin perustajiin kuuluva Kaihari on saanut näyttelyn Työväenmuseo Werstaalle, mutta ei nimikkokatua. Joko olisi aika?

Kauppaneuvos **Kalle Kaihari** (1899–1989) lienee nimenä tuttu ainakin vanhemman polven tamperelaisille. Moni muistanee edelleen, että Kaihari asui pitkään Pyynikintorin laidalla Tammerkonnussa. Tuntemattomampaa lienee kuitenkin se, että alkujaan Kalle Kaihari oli Pispalan poikia.

Kalle Kaihari, tuolloin sukunimeltään vielä Flinck, syntyi elokuun 3. päivä 1899 Pispalassa **Kaarle Flinckin** ja **Hanna Aallon** esikoiseksi. Avioliiton Flinckin vanhemmat solmivat vasta keväällä 1900. Synnyinkodin sijainti ei valitettavasti ole tiedossa.

Pispalasta ei tullut Flinckeille pitkäaikaista asuinpaikkaa, ja Kalle-pojan ensimmäiseksi pidempiaikaiseksi lapsuudenkodiksi tuli Kaarikatu 17:n talo Armonkalliolla. Sieltä Flinckit muuttivat vuoden 1910 tienoilla Amuriin. Asuinpaikat vaihtelivat paljolti isä-Kaarlen työpaikkojen mukaan: Armonkalliolla asuessa hän työskenteli Naistenlahden sahalla, ja Amurin-vuosinaan Särkän sahalla. Särkän sahasta tuli myös Kalle Flinckin ensimmäinen pitempiaikainen työpaikka, jossa hän työskenteli vuodesta 1914 alkaen.

Sisällissotaan Kalle Flinck osallistui monen pispalalaistaustaisen tavoin punakaartissa ja haavoittui Tampereen taistelun loppuvaiheessa. Hän joutui myös vankileirille, ensin Tampereella ja lopuksi Jyväskylään.

Kotikaupunkiinsa palattuana Flinck työskenteli ahtaajana Mustanlahden satamassa. Tätä ennen hän oli saanut ensin potkut paristakin paikasta punakaartilaisaustansa takia. Ahtaajan työn ohella Flinck pelasi ahkerasti biljardia ja urheili menestyksekkäästi monessa lajissa. Hänen urheiluseuranaan toimi TUL:n Tampereen Yritys.

Vaatehtimoyrittäjä ja urheiluvaikuttaja

Urheilupiireissä tutuksi tulleet solmiotehtailija **Karl Ebb** ja paitatehtailija **Emil Elo** kannustivat Kalle Flinckiä ryhtymään tekstiilikauppiaksi. Kannustus upposi hedelmälliseen maaperään, ja vuonna 1926 Flinck perusti ensimmäisen vaatehtimonsa. Ura vaatehtimoyrittäjänä kesti aina vuoteen 1980, ja vuosikymmenten aikana hänellä oli useita liikkeitä ympäri Tamperetta.

Vuonna 1935 Kalle Flinckin vaatehtimot muuttuivat Kalle Kaiharin vaatehtimoiksi, sillä Kalle otti Kalevalan 100-vuotisjuhluvuonna itselleen uuden sukunimen. Nimi tuli Ylöjärven Kaiharinriemestä, jossa Kaiharin perheen kesäpaikka sijaitsi.

Vaikka Kalle Kaihari oli liikemies, hän oli myös paljon muuta. Suurin rakkaus oli tietysti urheilu. Kaiharin bravuurilajeja olivat seiväshyppy ja pikaluistelu. Myöhemmin hän harrasti aktiivisesti tennistä ja keilahallia ja oli mukana, kun Tampereen ensimmäinen tennis- ja keilahalli rakennettiin 1930-luvun lopulla silloisen Pirkkalan valtatiealueeseen varsin lähelle Pispalaa. Nykyään paikka tunnetaan Näsihallina.

Omimmillaan urheilumaailmassa Kaihari taisi kuitenkin olla toimiessaan järjestö- ja taustavaikuttajana. Hän toimi järjestötehtävissä niin paikallisella kuin valtakunnallisella tasolla, ja istui esimerkiksi Tampereen Pyrinnön puheenjohtajana vuosina 1945–1953. Kaihari sponsoroi myös erilaisia urheilupalkintoja, joista tunnetuin lienee vuoden urheilijalle jaettava Kultainen kiekko.

Kekkonen kaveri ja punamullan tukija

Urheilun kautta Kalle Kaihari tutustui myös **Urho Kekko-**seen. Vuonna 1924 Lahdessa alkanut ystävyys kesti läpi

vuosikymmenten. Kun Kekkonen oli presidentti, Kaihari tuli tunnetuksi siitä, että oli monta kertaa jakamassa olympiavoittajille tasavallan presidentin Taistelijan maljaa. Kallea alettiinkin kutua varapresidentiksi.

Toimivat suhteet Kekkoseen autoivat myös Tampereen kehittämässä. Kaihari esimerkiksi järjesti audienssin Tampereen kaupungin johdolle tuolloisen pääministeri Kekkonen luokse, ja lopputuloksena oli Yhteiskunnallisen Korkeakoulun siirto Tampereelle.

Myöhemmin Kalle Kaihari lahjoitti vielä pesämunan taloudellishallinnollisen tiedekunnan perustamiseksi, ja näin Yhteiskunnallinen korkeakoulu muuttui vuonna 1966 Tampereen yliopistoksi. Taloudellishallinnollinen tiedekunta vihki Kaiharin yliopistollisista ansioistaan kunniatohtoriksi vuonna 1980, mikä lämmitti pispalalaispoikaa, jonka oma koulunkäynti oli jäänyt kansakouluun.

Puoluepolitiikkaan Kaihari ei koskaan lähtenyt, mutta pyrki kullisseissa toimimaan sosialidemokraattien ja maalaisliiton (nyk. Suomen Keskusta) välisen yhteistyön edistämiseksi. Samoin hän tuki ystäväänsä Kekkosta tämän poliittisissa pyynnöissä. Vuoden 1956 presidentinvaaleissa Kaihari esimerkiksi keräsi urheilijoiden nimiä Kekkonen tukilistalle, joka julkaistiin sanomalehdissä. Hän oli myös taivuttelemassa sosialidemokraattisia valitsijamiehiä ystäväänsä taakse.

Oman kertomansa mukaan Kaihari sai taivuteltua **Penna Terwon** äänestämään Kekkosta, mutta asiaa ei voi enää todentaa. Todellisuudessa ”ratkaisevan äänen” antajia oli useampia, erityin todennäköistä on myös, että Kallen sisar, **Anni Flinck**, joka oli sosialidemokraattien kansanedustaja ja valitsijamies, antoi äänensä Kekkoselle.

Aktiivinen Tampereen kehittäjä

Tampereen kehittäminen oli Kalle Kaiharille todellinen sydämen asia. Vuosina 1941–1943 hän oli mukana Nekalan asevelikylän rakentamisessa, minkä jälkeen hän osallistui moniin muihin näkyviin hankkeisiin, kuten Pyykin uimahallin ja Ratinan stadionin rakentamiseen. Näissä molemmissa hankkeissa Kalle johti rakennustoimikuntaa. Kaihari oli keskeisessä roolissa myös siinä, että Suomen ensimmäinen jäähalli rakennettiin Tampereen Hakametsään eikä Koulukadun kentälle, kuten alun perin oli kaavailtu.

Kaiharin viimeinen suuri ponnistus oli UKK-instituutin aikaansaaminen. Hanke kohtasi vaikeuksia, mutta lopulta vuonna 1984 instituutti pääsi aloittamaan toimintansa Tampereen Kaupissa – kiitos paljolti Kalle Kaiharin ja Tampereen tuolloisen kaupunginjohtajan **Pekka Paavolan**.

Myöskään syntymäseutuaan Pispalaa Kaihari ei unohtanut. Hän oli mukana, kun Pispalan kotiseutuyhdistys eli Pispalan

Presidentti Kekkonen ja Kalle Kaihari tutustumassa Pispalassa Lauri Viidan kotimaisemiin. Kuvaaja Juhani Riekkola.

Moreeni perustettiin keväällä 1969. On myös paljolti Kaiharin ansiota, että Pispalassa on Lauri Viita -museo. Kun **Lauri Viidan** lapsuuden kotitalo tuli myyntiin 1970-luvun alussa, Kaihari lahjoitti varat sen ostamiseen.

Hän oli itseoikeutettuna kunniavieraana presidentti Urho Kekkonen kanssa läsnä museon vihkiäisissä vuonna 1977. Kaihari muisti myös mainita syntyneensä Pispalassa, kun toimittaja **Juhani Wiio** haastatteli häntä television Kasvokkain-ohjelmaan vuonna 1981.

Pispalan poika Kalle Kaihari oli monessa mukana, ja merkittävänä Tampereen kehittäjänä hän ansaitsi joko nimikkokadun tai -puiston jonnekin päin kotikaupunkiaan. Kallen siskon mukaan nimetty Anni Flinckin puisto löytyy jo Pispalan Rantakylästä. Kalle Kaiharin kadun – tai vaikkapa puiston – voisi vihkiä käyttöön esimerkiksi vuonna 2029, jolloin juhliitaan 250-vuotiaasta Tamperetta ja Kallen syntymästä tulee kuluneeksi 130 vuotta.

Nimikkopaikkaa odotellessa Pispalan pojan monipuoliseen elämään voi tutustua Työväenmuseo Werstaan (Väinö Linnan aukio 8, Tampere) Kalle Kaiharin elämä -näyttelyssä, joka on avoinna tammikuuhun 2027 saakka.

Kalle Kaihari teki uransa vaatehtimoyrittäjänä, mutta vanha sahatyöntekijä ja ahtaaja ei pelännyt fyysistäkään työtä. Tässä Kalle talkoilee Nekalan asevelikylän työmaalla 1940-luvun alussa.

PISPALAN. KARNEVAALIT

**Kevät koittaa
ja Pispalan
Karnevaalit
sulostuttavat
jälleen elämää.**

PISPALAN 43. KARNEVAALIT

23.5.2026

**Lähde mukaan
Karnevaali-
hulinoihin!**

ke 20.5.

VASTAVIRTA

KARNEVAALIT & LABRA FEST TUKIKEIKKA

alkaen klo 20.00
Piimä kiittämätön
Robban
Sekojäte
Vuono

tukilippu: 5–10 €

pe 22.5.

VASTAVIRTA

KARNEVAALIEN LÄMMITTELY

Möyhy-Veikot
Suur-Monni
Tardigrade's Empire

liput: 10 €

klo 12.30–13.00 SAMBAKULKUE

Huvila-Hirvitalo välillä
Sambakoulu União da Roseira

klo 13.00 PUISTOLAVA

(Hirvitalon vieressä)
Maan Puolustajat
Univibe
Hulina Tavu
Pystyyn Kuolleet Hipit
Destine
Madella
RAP-SHOW

PISPALAN VANHAT TALOT

klo 10-11.30 Pispalan vanhat
talot-kävely lähtö Huvilalta.
Kävely päättyy omenapuutarhaan,
missä keskustelua vanhoista
taloista teemalla Purkamatta paras.

TAHMELAN HUVILA

klo 11–17.30 kahvilasta lätyjä,
suolaisia ja makeita herkuja
klo 11–13 Lasten Karnevaalit
Huvilalla Pispalan Moreeni
ja seurakunta leikittäjänä
klo 14.00 musiikkia:
Herkät hemmot, Kaivatut naiset
ja Siskot molemmin puolin

Tahmelan huvila auki klo 11–18

BASAARI

Tervetuloa värikkäälle basaarille
myymään ja ostamaan
käsitöitä, taidetta, koruja,
kirppisvaatteita, levyjä, kirjoja,
hoitoja, erikoisherkuja,
säilykkeitä, taimia ym.

PISPALAN KIRJASTO

Kirjoja myynnissä

KARNEVAALIKEITTIÖ

Kahvia, leivonnaisia, burgereita
ja karnevaalisoppaa

klo 18–20 HIRVITALO

klo 14 taiteilijan ryhmänäyttelyn
avajaiset Näyttelyn "The Devil is
in the details" on kuratoinut
Hanna Lehikoinen ja
taiteilijat ovat:

Seppo Alanissi, Anna
Hämäläinen, Jukka Köykkä,
Lina Laakso, Hanna Lehikoinen,
Eerik Leponen, Atlanta Linnéa,
Octo, Valtteri Poijärvi, Jesse
Rantakangas, Lahja Siikarla,
K. Tschährä, VV-machine
**Hirvitalon pihassa myös
yhteismaalausta. Tervetuloa!**

klo 18:00–22:00 PETHAUS

DUBhaus
Tm Shuffle (Vuo Records) &
Needless (Notta Records)

VASTAVIRTA-KLUBI

PISPALAN KARNEVAALIEN JATKOT alkaen klo 20.30

Degeneration Decline (USA)
Ruttokansantuote
Poison Church
Valelääkärin Vastaanotto

Tukilippu 5–15€

YLÄKERTA

Aaro Joki -yhtye
Crux
The Pillars Trio

KUJAKOLLI

Dakota House

Huom, muutokset mahdollisia!

Teksti ja kuvat: Laura Haikonen

Ovi monimuotoiseen luontoon

Kurpitsatalon lintuasema poimii ja tunnistaa lintujen ääniä tekoälyllä ja näyttää Tahmelan lajikirjoa. Uusien lajien äänet tarkistaa ensin ihminen, ja havaintojen pohjalta myös aloittelija voi opetella tunnistamaan lintuja.

Tahmelanrannan hiekkatietä kulkiessa kevään etenemisen voi aistia monella tapaa. Pyhäjärvellä lipuu laulujoutsenten lisäksi soutu-lajoita, ryytimailloja kuopsuttavat punarinnat ja rastaat yhdessä puutarhureiden kanssa ja äänimaisema on täynnä erilaisia viserryksiä.

Kurpitsatalon läheisyydessä katse osuu uuteen kylttiin, jossa lukee "Lintuasema – AI bird station". Kurpitsatalon Lintuasema havainnoi ympäristön äänimaisemaa ja poimii sekä määrittää lintujen ääniä tekoälyä hyödyntäen.

Aseman ideoija on pispalalainen **Juha Laitila**, joka halusi tuoda ympäröivää luontoa lähemmäs ihmisiä. Tavoite on onnistunut, sillä sivustolla on ollut sen ensimmäisen toimintakauden aikana yli tuhat kävijää. Paikalliset ovatkin löytäneet lintuaseman hienosti.

Lintuasemassa on erityistä myös se, että se tuo äänimaiseman visuaalisen muotoon. Erilaisia ääniä on mukava opetella tunnistamaan rajatusta joukosta lintuja, kun asemalta voi katsoa päivittäin äänessä olleet linnut ja harjoitella sen kautta kuulemaan ne myös itse.

Lintuasema toteutettiin yhteisön voimalla

Tekniikkaa ja luontoa yhdistävät projektit ovat aina kiinnostaneet Juha Laitilaa. Hän on seurannut mielenkiinnolla tekoälypohjaisten tunnistussovellusten kehittymistä, ja hiljalleen tästä kiinnostuksesta alkoi hahmottua idea lintuaseman rakentamisesta Pispalaan.

Laitila pohti, miten projekti kannattaisi toteuttaa, ja pispalaiseen henkeen hän ryhtyi tiedustelemaan asuinalueen tutuilta osajilta apua toteutukseen. Mukaan projektiin lähti eri alojen taitajia, kaikki vapaaehtoisuudelta.

Jukka auttoi kyltin graafisessa suunnittelussa, **Reijo** (Kyllä-Onnistuu Oy) lahjoitti kyltitulostuksen, heinäseipäät löytyivät **Tuomon** kotikonnuilta ja ylijäämäelektronikka taas alakerran **Jarnon** pöytälaatikosta. Tärkeimpänä apuna oli Kurpitsaliikkeen **Antti**, joka tarjosi Kurpitsatalolta tilat ja paikan kyltille sekä asemalle.

Juha Laitila toivookin, että projekti kannustaisi ihmisiä toteuttamaan itseä innostavia projekteja yhdessä muiden kanssa. Lintuasemakin oli mahdollista nikkaroida pienillä kustannuksilla, kun sen teki yhteisön voimalla.

Tekoöly tunnistaa, ihminen tarkistaa

Lintuaseman sijainti Tahmelan ryytimailla ei ole sattumaa. Ryytimaat ja ranta-alue ovat luonnon monimuotoisuudeltaan rikkaimpia Tahmela-Pispalan alueella. Viljelymaat, avoimet lähteet, Pyhäjärvi sekä eri ikäiset puut ja pensaikot tarjoavat tärkeää ravintoa ja pesäpaikkoja linnuille.

Kurpitsatalon Lintuaseman verkkosivulla näkyvät kyseisen päivän aikana havaitut linnut esiintymisjärjestyksessä. Lintua klikkaamalla pääsee Luontoportti-sivustolle, josta löytyy laajempi kuvaus linnusta sekä esimerkkiäni.

Lintuaseman sivuston alalaidasta löytyy taulukko, jossa näkyy 10 eniten havaittua lajia viimeiseltä viikolta. Mitä useammin laji on havaittu ja tunnistettu, sitä todennäköisempää sen esiintyminen alueella on.

Huhtikuussa lintuaseman havaituimmat lajit ovat olleet sinitäinen, peippo, punarinta, räkättirastas, talityäinen, kalalokki, mustarastas, faasani, viherpeippo ja punakylkirastas. Kesää kohden odotettavissa on tilitaitin, satakielen, lehtokertun, pensaskertun, viitakertusen, peukaloisen ja monen muun linnun iloista viserrystä.

Kun asema havaitsee sille uuden lajin äänen, Laitila saa siitä ilmoituksen ja hän tarkistaa havainnon oikeellisuuden ääninäytteestä. Ihmisääntä asema ei tallenna. Lintuaseman sovellus on ohjelmoitu niin, että jos asema havaitsee ihmisten puhetta, se keskeyttää nauhoittamisen muutamaksi minuutiksi. Asema tuhoaa nauhoitetut äänet pienellä viiveellä, eikä niitä koskaan jaeta julkisesti.

Lintuaseman taustalla toimii suomalainen, BirdNET-Go-niminen avoimen lähdekoodin tekoölymalli, joka on kehitetty vapaasti hyödynnettäväksi ei-kaupalliseen käyttöön. Tämä tarkoittaa sitä, että kuka tahansa tekniikkataitoinen voi toteuttaa vastaavanlaisen lintuaseman vaikkapa omalle mökilleen. Samankaltainen ohjelma on myös Jyväskylän yliopistossa kehitetyn, suosittu Muuttolintujen kevät -sovelluksen taustalla.

Tekoölyn tarkoitus ei ole korvata lintujen tunnistamista itse, vaan auttaa lintujen tunnistamisen alkuun, kun tekoölytunnistus rajaa tarkkailtavaa joukkoa pienemmäksi. Juha Laitila toivookin, että lintuasema kannustaa ihmisiä omaan aktiivisuuteen luonnon tarkkailijoina myös lintuaseman ulkopuolella.

Luontoportin lisäksi lintujen ääniä voi tarkistaa esimerkiksi Xeno-canto-ääniarkistosta, joka toimii osoitteessa: <https://xeno-canto.org/>

Lintuharrastus on hyväksi aivoille ja mielelle

Projektia aloittaessa Juha Laitilalla ei ollut vahvaa lintuosaamista, mutta projektin myötä hänen lajituntemuksensa on kehittynyt valtavasti. Etenkin kevätmuuton seuraamisesta on näin tullut moninaisempaa ja kiinnostavampaa kuin ennen.

Lintujen tarkkailu tekee hyvää aivoille ja mielelle. Rauhoittuminen ja keskittyminen äänimaiseman tarkkailuun alentaa stressiä ja tuo hyvää mieltä. Lisäksi lintuharrastamisen kautta voi oppia omasta lähiympäristöstään: mitkä lajit täällä viihtyvät ja miten lajisto muuttuu vuosien aikana.

Kurpitsatalon lintuaseman tilastot kertovat, että linnut ovat olleet eniten aamuviihteestä aamukahdeksaan. Kannattaa siis keittää aamukahvit termariin ja suunnata Kurpitsatalon valkoiseen keinuun istumaan ja nauttimaan upeasta konsertista!

Juha Laitila ja "AI bird station" -kyltti

Kurpitsatalon lintuasema löytyy osoitteesta

<https://lintuasema.kurpitsatalo.fi/>,

jossa se toimii ympäri vuorokauden.

Sivu toimii myös saksaksi ja englanniksi.

Lintuaseman nettisivuille pääsee myös QR-koodin avulla, jonka voi skannata puhelimen kameralla.

Lisätietoja Kurpitsatalon lintuasemasta

saa lähettämällä sähköpostia osoitteeseen harakka@kurpitsatalo.fi

Teksti ja kuvat: Antti Kyrö

Kuultava Kurpitsa

Tahmelassa sijaitseva Kurpitsatalo on ollut suljettuna ja käyttökiellossa keväästä 2024 alkaen. Huhtikuussa 2026 kaupunginhallitus päätti luopua Kurpitsatalosta sen huonon kunnon takia. Tässä tekstissä Kurpitsaliike ry:n puheenjohtaja Antti Kyrö avaa talon tilannetta.

Kevään aika koittaa jälleen. Viljelyä, hetkiä, hengityksiä. Ympäristöstä aistii, että elämä alkaa jälleen kurkistelemaan synkimmistäkin koloista ja luolista. Suurimpia kurpitsa-havittelevat alkavat jo tässä vaiheessa istuttelemaan siemeniään ja lintujen äänet täyttävät kuulohorisontin.

Meillä Kurpitsaliikkeessä on ollut resurssit vähissä viime aikoina, eikä tapahtumien tuottamiseen ole ollut potkua. Kurpitsatalo on ollut suljettuna ja käyttökiellossa huonon kunnon vuoksi keväästä 2024 alkaen. Ehkä asiat silti kääntyvät parhain päin – näinkin on käynyt Kurpitsan yhteydessä monesti. Elämme positiivisessa tulevaisuuden odotuksessa, miten asiat sitten päätyvätkään menemään.

Lähdin Kurpitsaliikkeen vastuuasemiin muutama vuosi sitten.

Ajatuksena oli, että olisin puheenjohtajana palstaviljely-yhdistyksessä. Olen päässytkin hyvin testaamaan rajojani liiketalouden opiskelujen, oman talouden ylläpidon ja Kurpitsan varsin paljon aikaa vieneiden toimintojen kanssa.

Jonkin verran kokonaisuudesta on jäänyt hampaankoloonkin. Kaupungin kanssa neuvotellessa asiat tuntuvat onnistuvan niin kauan, kun mennään kaupungin ehdoilla. Jos et tanssi samaan tahtiin, suora kommunikointi loppuu: näin ainakin meille kävi. Useammin kuin kerran keskustelu loppui johonkin tiedustelumme, ja seuraavaksi luimme lehdestä, mikä linja kaupungilla nyt on. On tuntu, että olemme täysin mielivaltaisessa suhteessa kaupungin

toimijoiden kanssa, vaikka heidän pitäisi edustaa kaupunkilaisia.

Kaupungin ailahtelevaisuuden tähden kiinnostuimmekin talon ostamisesta. Saimme jopa saavutettavissa olevan 8 000 euron tarjouksen Kurpitsatalon kiinteistöstä, mutta tontti olisi jäänyt vuokralle. Vuokrahinnaksi sanottiin kaavamutoksen jälkeen 10 000 euroa vuodessa. Tuo oli meidän käyttöprofilliamme – ja tonttiakin – ajatellen karun tuntuinen summa, joka olisi edellyttänyt mittavia muutoksia vapaaehtoisuuteen perustuvaan toimintaamme. Koetimme myyntineuvottelun yhteydessä keskustella mahdollisen tonttivuokran määrästä, mutta kaupunki lopetti kommunikoinnin suuntaamme eikä tiedusteluihin enää vastattu.

Kaupungin suunnalla on ollut myös halukkuutta vastuun kantamiseen talosta. Kun vastuuasetelmat vaihtuivat 2021–2022, jolloin kaupungista tuli virallinen vuokranantaja ja sille tuli talosta ensimmäistä kertaa asioita tehtäväksi yli 20 vuoteen, yhteistyö alkoi todella lupaavasti. Vastaanotto oli jopa innokas, ja kaupunki oli hyvin halukas korjaamaan taloa. Taisi vain käydä niin, että innostus johti liian suureelliseen suunnitelmaan. Tämä taas lopulta vei siihen, että joku kaupungilla päätti laittaa hanat kokonaan kiinni. Vaihtoehtoina ei kaikeksi ollut muuta kuin ”on” ja ”off”. Harmi, sillä yhteistyö alkoi todella lupaavasti.

Koetimme sittemmin tarjoutua korjaamaan taloa talkoilla. Ensin meille sanottiin, että korjaustalkoita ei tule niin kauan kuin talo on kaupungin omistuksessa. Viime kesänä saimme kuitenkin kaupunginvaltuutettu **Juho Hirvelän** (ps.) kanssa kaupungilta maalit ja muut tarvikkeet, joilla pääsimme ehostamaan talon julkisivua. Se onnistui erittäin mukavasti, kokonaisuus saatiin maaliin aikataulussa ja talon olemus koheni huomattavasti.

Tätä kirjoitellessa olen hiljalleen palautumassa elämän luomasta ylikuormituksesta muutaman viime vuoden osalta, jossa myös Kurpitsa on näytellyt omaa osaansa. Kokemuksena tämä on ollut mahtava matka: olen päässyt näkemään monenlaista elämän osa-aluetta ja olemaan kontakteissa moniin upeisiin ihmisiin, vaikka hieman erakkoluonteinen olenkin.

Näen Kurpitsatalossa edelleen heijastuksia vuosien takaa, kun paikka oli eläväinen kasvunkehto, jossa hyöri elinvoimainen kaunis yhteisö. Sitä en ole onnistunut omalla toiminnallani ylläpitämään ja kasvattamaan, ja siitä olen pahoillani yhteisön suuntaan.

Vuosia sitten laitoin sosiaaliseen mediaan kuvia Kurpitsalta. Eräs indonesialainen tuttavani totesi, että oi, elät paratiisissa. Niin. Sitä se monella tasolla olikin. Silloin yhteisö oli voimissaan. Energia vaihtui ja virtasi, ja suurimmat byrokraattiset huolenaiheet

olivat, myönnetäänkö meille muutaman satasen yleisavustusta vai ei. Nyt, vastuuasemien muututtua, voi että! Pelkkää raskasta byrokratiaa vuodesta toiseen. Pitkäkestoisia neuvotteluja, talouspainetta ja kaikkea sellaista, mitä palstaviljelijöitä tukevan pienyhdistyksen toiminnan ei mielestäni tarvitsisi olla.

Pidän kiinni paratiisista. Kurpitsatalo on lumoava pieni keidas, ja sitä ympäröinyt yhteisöllisyys ei ole vielä kadonnut tyystin. Ehkäpä me ostamme muutaman vuoden päästä paikan huutokautasta euron tarjouksella, tai sitten muisto elää mukana, vaikka

paikka katoaa. Aika tulee näyttämään.

Loppuun pieni ajatus: olisi ihanaa saada tulevana kesänä Kurpitsan ympäristöön yhteisöllistävä, kesäistä, kurpitsamais-ta toimintaa. Voisimme esimerkiksi järjestää kaikille avointa tekemistä, mutta myös toiminnassa vuosien varrella mukana olleille jotain mukavaa, yhteen kokoavaa ja muistorikasta. Tässä tarvittaisiin apuja.

Kaikille joka tapauksessa antoisaa ja aurinkoista alkavaa kesää ja kasvua!

Koonnut: Antti Kyrö ja Tuukka Tuomasjukka

• Tahmelan ryytimaiden vieressä sijaitseva talo on rakennettu noin vuonna 1910 ja sen yläkerta toisen maailmansodan jälkeen.

• Purku-uhan alla ollut talo annettiin Kurpitsaliikkeelle käyttöön lähes 30 vuotta sitten vuonna 1998. Sopimus oli vastikkeeton eikä kaupungilla ollut vastuuta talosta. Kattoa, sisätiloja ja sokkelia uudistettiin vuosina 1998–2002 talkoo- ja työllistämisinä sekä lahjoituksin.

• Kurpitsataloon tehtiin vuonna 2022 kuntotutkimus ja aloitettiin korjaussuunnitelman teko, joka meni jäihin vuosina 2023–2024. Kurpitsaliike alkoi keskustella talon ostamisesta vuonna 2024, mutta ehdot osoittautuivat liian raskaaksi vuonna 2025. Kunnossapitosuunnitelman arvioksi on esitetty 400 000 euroa.

• Vuonna 2021 kaupunki nimesi Kurpitsatalon kulttuurikeskukseksi. Samalla vastuuasemat muuttuivat sopimus uudistusten myötä, kun kaupungista tuli vuokranantaja.

• Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 13.4.2026 osana palveluverkkosuunnitelmaa, että se ”luopuu huonokuntoisesta Kurpitsatalosta”. Hyväksytty esitys linjaa, että ”korvaavia tiloja ei hankita, koska toiminta on sidoksissa viereiseen viljelypalstatoimintaan”. Kurpitsaliikkeen saamien tietojen mukaan kaavaa haluttaisiin muuttaa Kurpitsatalon osalta niin, että se mahdollistaisi pienimuotoisen liiketoiminnan lisäksi asumisen.

ANNIKKI POETRY FESTIVAL

ANNIKIN RUNOFESTIVAALI

35 / 25 / 8 €
LIPPU.FI

6.6.2026 'Babel Suomi'

ÄNNÄMÄRET • HASSAN BLASIM • MONIKA FAGERHOLM
HILJA GRÖNFORS • SATU KANKAANPÄÄ & JUHANA SALONEN
DANIIL KOZLOV • KÖLÖ & SATU KAE • OX MALÓ (AR/AT) • RISTO RASA
KATARIINA LILLOVIST • TANIA NATHAN & SOINTI JAZZ ORCHESTRA
THE SHAMELESS SHONGOLOLO BAND • REGINA ROZE (MX)
NIHKEE & SAARTEN TYTTÄRET • TENZIN TSUNDUE (IN/TIBET)
VY TRAM • TOMAS VENCLOVA (LT) • SUVI WEST

Lastenohjelmaa, kuvataidetta,
ilmaisojelmaa & päätösklubi

ANNIKINRUNOFESTIVAALI.NET

 @ANNIKINRUNOFESTIVAALI @RUNOFESTIVAALI

KUJAKOLLI

TAHMELAN
VIERTOTIE 2,
33240 TAMPERE

AVOINNA
MA-TI 12-00
KE-SU 12-02

LÄNSIPÄÄTY

Teksti ja kuvat: Sami Ylipihlaja

Tervehdys, seuraavaksi Hyhkyn pään kuulumisia tiivistetysti!

Laiturilla on käynyt avantouimareita koko talven tasaiseen tahtiin. Kylpytakkiryhmä asema-kaavakadulla on aina piristävä näky. Liukumäkiosastolla vanhat klassikot – Pätterhorn ja Heinämäki – olivat sankasti kansoitettuja koko sesongin ajan. Koulun jääkenttä oli kovin pieni, mutta lyhyen hetkensä kovassa käytössä. Jäät lähtivät aikaisin järvestä ja onneksi myös hiekat kulkuväyliltä.

Kalliorannan tuulettomissa koloissa on viihtynyt auringon lämmöstä nauttijoita. Pättiniemenkadun ja Kyläsepänkadun risteykseen on noussut pari telkänpönttöä lisää. Pispalan valtatiellä vanhan kukkakaupan talon alennustila jatkuu. Uittotunnelin puron parhaalle ylityspaikalle on kaatunut puu, eli nyt alajuoksun puolella on käytössä varareitti. Ja itse uittotunneli on jälleen yhden kesän turhaan kiinni.

Sitten täytyykin jo todeta, että Hyhkyn kirjeenvaihtaja jää tässä kohtaa tauolle. Aloitin keväällä duunit Kuhmoisen kunnan puikoissa, ja tätä nykyä suurin osa ajasta kuluu itäisellä Pirkanmaalla. Hyhkyn maja muuttuu loma-asunnoksi ja lähtee jälleen myös airbnb-käyttöön.

Lopuksi hieman viime viikkojen pohdintaa. Alla olevassa listauksessa on mielestäni kaksi suurinta yhtäläisyyttä (**Y**) ja eroavaisuutta (**E**) Pispalan ja Kuhmoisten välillä.

Y1 – Molemmista löytyy valtava määrä aktiivisia asukkaita ja yhdistyksiä. Omia tapahtumia arvostetaan ja niissä käydään. Kulttuuri on läsnä arjessa, DIY-henki verissä.

Y2 – Mäkiset on maisemat. Kuhmua ja rinnettä, niemeä ja rotkoa. On Päijänne, on Pyhäjärvi. Vanhaa rakennuskantaa löytyy runsain mitoin ja se on pienimuotoista. Päijälän raitti – vanha pääkatu – on kuin pieni pala Pispalaa.

E1 – Pispalan asutus on tiivistä. Ja asuminen maksaa maltaita. Kuhmoisissa vanhan omakotitalon puolen hehtaarin tontilla voi saada alta 50 000 euron. Eikä asumiseen järven rannalla tarvita miljoonaperintöä. Suurin osa rakennuksista on pienissä kylissä ja haja-asutusalueella.

E2 – Pispalanharjun maisemissa bussit vievät ytimeen joka puolelta ja tiuhaan. Aikatauluja ei juuri tarvitse kaivella esiin. Mutta Päijänteen länsirannalle menee vain numero 42 ja päivittäin on kolme vuoroa suuntaansa. Mutta toisaalta matka neljän euron lipulla 80 kilometrin päähän on myös aika hyvä diili.

Näillä miettein aurinkoa kevääseen hyvät ystävät! Ja nauttikaamme tästä hienosta tunteesta – siitä, kun tietää että kesä on vielä edessä...

Pispalalainen-lehden toimituskunta kiittää Sami Ylipihlajaa, joka toimi lehden Hyhkyn kirjeenvaihtajana 2022–2026. Samalla onnittelemme Samia uuden vaativan tehtävän johdosta Kuhmoisten kunnanjohtajana!

Päijälänraitti on kuin pieni pala Pispalaa.

Veneranta, Hyhkyn laituri ja Pättiniemen kalliot huhtikuun puolessa välissä.

TAMPEREEN VARASTOMYYMÄLÄ

Yliopistonkatu 50

Remontti - ja sisustusmaalit, tarvikkeet

Kauniit

historialliset sävyt

Puutarhakalusteisiin,
keittiönkaappeihin,
kalusteisiin, sisäseinille.

www.frenchicpaint.fi

Maalausohjeet
Kuvagalleria

Myymäälä avoinna:
Ke-To: 11-18, Pe: 11-17, La: 11-15

Kirjoittanut ja haastatellut: Satu Salomaa
Kuvat: Satu Salomaa

Ainoa laatuaan Suomessa

Meria Palin ideoi muutama vuosi sitten Tahmelan Huvilaan aktiivisen gallerian, joka esittelee lastenkirjakuvituksia. Palin toivoo, että Huvilan vieraat malttaisivat pysähtyä tutustumaan myös Galleria Lastenkirjaan ja lastenkirjastoon.

Keväinen aurinko paistaa Tahmelan Huvilan salin pöytään. Odotan lounasseurakseni **Meria Palinia**. Hän saapuu pöytään iloisena, ja nautimme lohikeittoa.

Palinin ideasta kolme vuotta sitten syntyi Tahmelan Huvilassa kotiaan pitävä Galleria Lastenkirja, joka esittelee lastenkirjakuvituksia. Lastenkirjaston seinät olivat tuolloin tyhjinä ja idea syntyi tähän tarpeeseen.

“Silloin, kun ensimmäistä kertaa tapasin tässä paikassa [Pispalan Kirjastoyhdistyksen] **Toivo Autiosaaren**, luottamus Galleria lastenkirjan syntyyn sytty! Enkä myöskään unohda taustalla vaikuttanutta [Tahmelan Huvilan vetäjä] **Heidi Huhtamellaa** ja projektin toteuttajaa **Heidi Honkamäkeä**. Lastenkirjagalleria oli ja on luonteva lisä Tahmelan Huvilalla jo toimivaan lastenkirjastoon”, Palin muistelee.

Näyttelyt galleriassa vaihtuvat kahden kuukauden välein.

Uusi näyttelyhaku avautuu taas toukokuussa, ja haku on auki elokuun loppuun asti.

Vastaavaa lastenkirjan kuvitustaiteeseen keskittyntä vaihtuvaa näyttelytilaa ei löydy muualta Suomesta. Tavoitteena on paitsi saada lapsiperheitä katsomaan taidetta, myös nostaa alan tekijöitä suuren yleisön tietoisuuteen.

Palin on kuvakirjataiteilija, joka on julkaissut kahdeksan kirjaa ja suorittanut lastenkirjakuvittamisen maisteritutkinnon Englannissa. Tälle vuodelle hän on saanut Suomen Kulttuurirahaston apurahan. Huvila on vaikuttanut myös Palinin omaan työskentelyyn: hänen *Saippuakuplakuiskaus*-kirjansa on syntynyt sen miljöönsä inspiroimana, ja sen kuvitusteokset valittiin Bratislavan biennaaliin vuonna 2025.

Puheeksi tulee myös huhti-toukokuussa Galleria Lastenkirjassa esillä oleva näyttely, jonka aiheena on **Anna Emilia Laitisen**

Kuva vasemmalla:
Meria Palin lukemassa Anna
Emilia Laitisen kirjoittamaa
Suuri saippuakupla -kirjaa
Galleria Lastenkirjassa
Tahmelan Huvilalla. Seinällä
on nähtävillä Anna Emilia
Laitisen kuvitusta.

Kuva oikealla:
Meria Palin Tahmelan
Huvilan pitsiterassilla.

kuvittama *Suuri saippuakupla* -kirja. Laitinen on lisäksi juuri kuvittanut Onnenkukka-postimerkkejä, jotka tulevat myyntiin toukokuussa.

Kesä-heinäkuussa Galleria Lastenkirjassa nähdään **Johanna Pekkalan** kuvia. Elokuussa saapuu Saksasta asti **Katrin Stangl** pitämään näyttelyä. Syyskuussa on vuorossa **Jenni Erkintalon** kolmen kuukauden mittainen näyttely, joka sisältää *Kuka ihana?* -kirjan kuvitusta.

Meria Palin toivoisi, että Tahmelan Huvilalla käyvät ihmiset malttaisivat uimisen ja saunalenkin yhteydessä myös piipahtaa sisään ja lumoutua lastenkirjakuvituksen ihmeellisestä maailmasta, lukea tai vaikka lainata kirjan lapselle.

Huvilan supermaukas lohikeitto on nautittu pohjaa myöden ja siirrymme vielä iloisina nauttimaan kahvit Huvilan pitsiterassille aurinkoon. Onhan kevät!

K Market
TAHMELA

Teksti ja kuvat: Pirjo Virtanen

Ääni kuvassa, musiikkia sormenpäissä

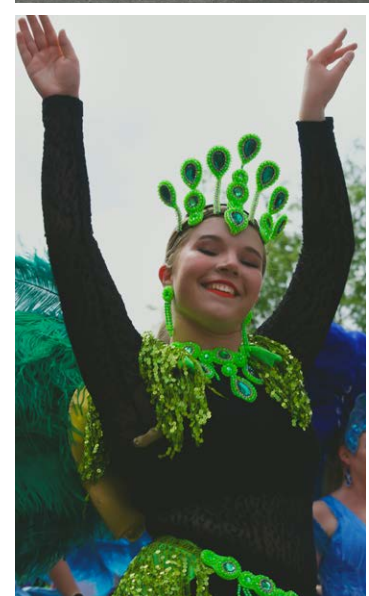
Pispalan musiikkitapahtumat ovat yksi niitä asioita, joita me alueen asukkaat emme huomaa arvostaa ääneen. Tätä mietin viime vuonna, kun sain pitää Hirvitalolla toukokuussa 2025 taidenäyttelyni Punainen ja valkoinen Pispala. Näyttelyn ajatuksena oli korostaa, miten hienoa on, että vaikka sata vuotta sitten kotimaamme kansalaiset vielä ampuivat toisiaan Pispalan kaduilla, nykyään osaamme asua tiiviisti samassa rinteessä kaikkina yhteiskunnan kerroksina. Pääosin myös tulemme toistemme kanssa toimeen, tervehdimme toisiamme ja hyvänä päivänä vielä hymyilemmekin.

Näyttelyn jälkeen etsin seuraavalle paikalliselle taidenäyttelylleni aihetta. Halusin kertoa tarinaa elämästä Pispalassa ja Tahmelassa ja korostaa jotakin hyvää asuina-alueessamme: sellaista, joka olisi huomion arvoista, yhdessä juhlittavaa ja tekee Pispalasta Pispalan. Etsimättä tuli mieleen alueen runsas kulttuurillinen aktiviteetti ja erityisesti musiikki. Mikä muu herättää kylän asukkaat paremmin kokemaan hyviä hetkiä kuin musiikkitapahtumat? Päätin kesän 2025 aikana

tallentaa kameran linssin läpi tunnelmia muutamista musiikkitapahtumista: Pispalan karnevaaleista, Tahmelan Huvilan konserteista ja Pispala Folkista.

Ääni kuvassa -näyttely dokumentoi Pispalan musiikkielämää ja näyttää sen merkitystä tunteisiimme, ilmeisiimme ja eleisiimme. Yhteisöllisestä lähimusiikkikulttuurista ei tehdä numeroa, mikä sai kokoamaan kuviin hyvää.

Nämä kolme ovat meitä kaikkia yhdistäviä tapahtumia, joissa nautimme, vapaudumme sekä iloitsimme kesäkeleistä ja lähiympäristön asujaimiston yhteishengestä. On toki selvää, etteivät kaikki tapahtumiin osallistu ja joku niistä voi häiriötäkin kokea. Kadulla ihmisvilinässä päällimmäinen ajatus on silti se, että nämä tapahtumat ovat erottamaton osa yhteistä henkistä pääomaamme – aivan kuin Pulterin klassikkoannokset, Haulitornin siluetti ja Hirvikatua kylpytakeissa uimaan kävelevät kesälomalaiset. Lisäksi olen usean ihmisten kuullut toistavan, että noina päivinä Pispala herää eloon tavalla, jota yleensä tapaa jossakin aivan muualla kuin Suomessa. Se on ehkä vaatimattomuutta: todistettavasti myös suomalaiset osaavat nauttia elämästä, ainakin Tampereella.

Kuvaamalla tapahtumissa ihmisiä kuvaaja halusi selvittää, miten musiikki näkyy kuvassa. Valokuvat ovat vuoden 2025 Pispalan Karnevaaleista, Pispala Folkista ja Tahmelan Huvilan jazzkonsertista, jossa esiintyi Markko Aho duo.

Ääni kuvassa on yhteiskunnallisesti kantaa ottava taiteellinen ja dokumentaarinen valokuvaprojekti. Teos ei nosta esiin epäkohtia, vaan se pyrkii hyvää esittämällä vaikuttamaan asukkaille tärkeän lähimusiikin jatkuvuuteen. Samalla se näyttää musiikin vaikutusta ihmisten tunteisiin, ilmeisiin ja eleisiin.

Miksi sitten tahdoin kuvata tapahtumia? Pääasiallinen motiivini ja kuvadokumentin tarina oli tehdä hyvä näkyväksi sitä tallentamalla. Toivon, että se auttaa meitä huomaamaan niiden tuoma myönteinen henkinen pääoma, olemaan kiitollisia aktiiveille, tukemaan musiikkitoimintaa ja kannustamaan kylän ihmisiä olemaan osa tyytyväistä monikulttuurista yhteisöä myös tulevana vuosina.

Yhteiset tapahtumat eivät ole itsestäänselvyys. Jotkut ovat aktiivisia talkoolaisia ja toiset meistä jopa muistavat maksaa musiikkijärjestöjen jäsenmaksun. Emme siltikään varsinaisesti tee numeroa siitä, miten tärkeä osa alueen mainetta ja kulttuurielämää yhteiset tapahtumat ovat. Halusin kantaa korteni kekoon ja kuvata soittajia, tanssijoita ja yleisöä.

Mitä kuvissa sitten näkyi? Kesän mittaisen kuvausprojektin jälkeen tarkastelin kuvia ja huomasin yllättävän asian. Soitettu musiikki nimittäin näkyi kuvissa yllättävällä tavalla: ihmisten sormenpäissä! Vaikka muutoin elehdimme useimmiten suomalaisen vähäeleisesti, rytmi, nuotit ja ilo oikaisi ihmisten sormet ja sävelet lähes värisivät ilmassa.

Kuvasarjan kuvista osa oli esillä Tahmelan Huvilan salissa näyttelyssä huhtikuun ajan. Kuvien myyntituloista osa ohjataan Pispalan musiikkijärjestöille ja Tahmelan Huvilalle. Lisäksi ne henkilöt, jotka ovat kuvissa pääosassa, saavat tekijältä yhden signeeratun kappaleen kiitokseksi myös näyttelyn jälkeen. Taiteilijan tavoittaa esimerkiksi Tahmelan Huvilan kautta.

Pirjo Virtanen on tahmelalainen kuvataiteilija ja taiteen kestävyysvaikutusten tutkija, jolla on työhuone Tahmelan Huvilalla. Hän keskittyy taiteellisessa työskentelyssään valokuvaan, vesiväriin ja paperiveistoksiin.

Pispala White House

tuo kodinomaista majoitusta 100-vuotiaaseen taloon

Tyhjänä ollut, kaupungin laiminlyömyä pispalalaistalo saa remonttiprojektin myötä uuden elämän. Samalla talo saa uuden värin, kun valkoisesta tulee hennon vaaleanpunainen. Pispalalainen pääsi tutustumaan uuteen majoitus- ja tapahtumatilaan sekä remontin taustoihin.

Päysin keväällä kurkistamaan Pispalan Salen lähellä sijaitsevaan Päivölänkatu 4:n taloon, jonne **Pia Nieminen** tiimeineen on remontoimassa Pispala White House -nimistä majoitus- ja tapahtumatilaa.

Niemisen tavoitteena on tehdä lämmin, siisti ja kodinomainen majoituskohde, jossa vieraat viihtyvät, etenkin lapsiperheet. Taloa tehdään kuin omaa perhelomaa varten, perheen pienimmät huomioon ottaen.

Koska keskikerroksessa on erillinen ruokahuone, tilaa on mahdollista vuokrata noin 25 hengen juhlatilaisuuksiin. Taloon saa myös yhteistyönä catering-palveluita Niemisen suosittelimesta yrityksestä.

Remontin jälkeen Pispala White Housesta on mahdollista vuokrata erikseen ala- tai yläkerta tai koko talo. Kellariin tehdään oma sisäänkäynti, jolloin myös sen voi vuokrata erikseen saunallisena yksinä.

Niemisen toiveena on saada Pispala White House auki tulevana kesänä, mutta hän on varovainen ajankohdan suhteen. Varauksalenteri aukeaa ainakin elokuussa.

Koko perheen talo kolmessa kerroksessa

Aloitimme talokierroksen kellarikerroksesta, johon on tulossa saunasasto, kodinhoituhuone ja makuuhuone. Talon tuule- tuksesta on huolehdittu hyvin, ja esimerkiksi kaikki kellaritilaan tulevat kaakelit ovat lasittamattomia, jotta talo saa hengittää. Turhat ovet on poistettu alakerrasta, ja tila on näin tehty helpokulkuseksi.

Keskikerrokseen nouseaan vanhoja portaita pitkin. Tulevasa keittiössä on säästetty vanhaa kattoa, ja lattiat ovat osittain alkuperäisiä: ne on kuorittu kolmen muovimaton ja lankkujen alta. Keittiön viereen tulee ruokailutila, johon mahtuu iso ruokapöytä. Lisäksi tilaa komistamaan tulee kattokruunu, joka on säästetty vanhasta talosta.

Keskikerroksesta löytyy myös olohuone, wc-tila sekä pääsisäänkäynti. Tilaan tulee luonnonvaloa paljon, kunhan entisöitävänä olevat noin 100-vuotiaat ikkunat saadaan paikalleen.

Heti yläkertaan saavuttua katse kohoaa korkean katon suuriin liimapuupalkkeihin. Nieminen kertoo, että palkit ovat niin järeää tekoa, että isompi urheiluhallikin pysyisi niiden avulla pystyssä. Aiemmin talo ei ole kestänyt katon painoa, minkä vuoksi se on lähtenyt kallistumaan rinteeseen, mutta nyt talo ei ole liikkumassa mihinkään.

Iso ikkuna tulee Pispalan valtatie suuntaan, ja siitä on erinomaiset näkymät suoraa Näsijärvelle. Iso makuuhuone puolestaan on hyvin muunneltavissa. Hauskana yksityiskohtana siinä on lapsille seinään jätetty pieni kolo, johon tulee tynnyjä pehmustamaan pientä piilopaikkaa.

Lapset onkin otettu huomioon taloa suunnitellessa, ja Nieminen on saanut ideoita myös omilta lapsiltaan. Lisäksi hän on hamstrannut kirpputorilta talon sisustusta varten vanhoja leluja ja muita antiikkisia yksityiskohtia.

Yläkerrasta löytyy myös pienempi makuuhuone, joka tapetoidaan katosta lattiaan kukkatapetilla. Lisäksi kerroksesta löytyy kylpyhuone, joka on samassa linjassa talon muiden märkätilojen kanssa, jotta taloon ei ole tarvinnut vetää turhia putkiliinjastoja.

Valkoinen talo Pispalassa

Talon ulkoasu on innoittanut sen uutta nimeä, Pispala White House. ”Nähdään valkoisella talolla”, alkoi pyöriä remonttiporukan puheissa. Casa Blanco oli hieman vaikea, mutta White House tuntui paremmalta.

Nimi ei viittaa Yhdysvaltojen presidentin virka-asuntoon, eikä siinä ole poliittista taustaa. Nimestään huolimatta talo on vaihtamassa väriä, sillä siitä on tulossa hennon vaaleanpunainen. Ikkunanpielistä, ovista ja reunoista tulee valkoiset.

Talon on arvioitu rakentuneen nykyiselle paikalleen 1920-luvulla, ja se ehti olla kuusi vuotta tyhjiään. Sinä aikana ränni oli mennyt rikki ja valuttanut vedet taloon päin, minkä takia hirsityömiehet joutuivat vaihtamaan kokonaan yhden talon kulman, kun vesi oli lahottanut kaiken. Tämän olisi voinut välttää, jos Tampereen kaupunki olisi pitänyt talosta huolta.

Projektin aikana on paljastunut koko ajan jotain uutta, eivätkä yllätykset ole rajoittuneet vain taloon. Pihamaahan on kaivausten jälkeen tehty maanpuhdistus sekä uusittu kaivot ja putket.

Pispalassa on monta vanhaa pelastettavissa olevaa taloa, mutta Niemisen mielestä Tampereen kaupunki ja lupaprosessit voisivat antaa talojen kunnostajille siimaa sen osalta, mitä saa ja voi tehdä. Työskentelyä ovat hänen mukaansa ohjanneet voimakkaasti kiellot ja rajoitukset.

Ammattilaisten kanssa tehty remontti

Satavuotiaan talon kunnostaminen on intohimoprojekti: se tehty pieteetillä sekä historiaa kunnioittaen, ja taustalla on joukko ammattilaisia. Vanhan talon kunnostamiseen Nieminen antaa neuvon: ”Älä lähde, ellei sinulla ole tosi hyvää tiimiä taustallasi.”

Projektissa on mukana monta asiantuntijaa, kuten arkkitehti **Janne Ekman**, joka on pääosin suunnitellut talon remontin, sekä sisustussuunnittelija **Anna Tuohimaa**, joka on auttanut viemään arkkitehdin visiota eteenpäin.

Remontissa Nieminen on halunnut työllistää erityisesti pirkanmaalaisia pienyrittäjiä: esimerkiksi remonttifirma Milliminna on ollut rakentamassa Niemisen omaakin kotia. Vanhat ikkunat restauroidaan Hyhkyssä. Hirsityöt taloon on tehnyt Pispalan hirsi, katon on korjannut nokialainen Krekom, ja mukana on ollut myös eri alojen insinöörejä.

Niemisen mukaan remonttiporukkaan pitää voida luottaa 100-prosenttisesti, eikä työtä tule tehdä turhaan, vaan kerralla kunnolla. ”Jos ei tiedä mitä tekee, todennäköisesti tekee väärin”, hän sanoo. Hän korostaa erityisesti insinöörien merkitystä vanhan talon remontissa.

Satavuotiaan talon kunnostamisesta Pia Nieminen ei tiennyt mitään, kun lähti projektiin. Sen sijaan hän on oppinut matkan varrella paljon, kuunnellut ja kysynyt ammattilaisilta.

Eräs remonttiryhmään kuulunut työntekijä sanoo, että Nieminen on hyvä esimerkki sellaisesta ihmisestä, joka ei tiennyt mitään rakentamisesta, mutta jonka periksiantamattomuus sekä halu saada projekti valmiiksi on tuottanut tulosta. Keskittymällä asiaan, vaikka siitä ei tietäisi mitään, löytää aina keinot.

”Luota prosessiin ja ihmisiin kanssasi äläkä pelkää, muuten siitä tulee menetetty projekti”, remonttimies **Benji** ohjeistaa.

MUITA JUHLATILOJA Pispalan ja Tahmelan alueella:

Tahmelan Huvila

Piiru

Haulitehdas

Olo-tila

Nabeina Studio

Tahmelan juhlatila
(Musiikkiteemi)

VASTAVIRTA~KLUBI

-dokumentti

Vastavirrasta tehtiin dokumenttielokuva

Haastattelija: Jussi Lahtinen

Kuvat: still-kuvia Vastavirta-dokumentista

Joona Virtanen (ohjaaja), Pääsky Laakso (apulaisohjaaja) Anneke Prusti (haastatteluvastaava) tekivät kulttuuriteon: dokumenttielokuvan Vastavirta-klubista, yhdestä Pispalan legendasta. Projekti valmistui alkuvuodesta, ja Pispalalainen kysyi tekijöiden tunnelmia sähköpostitse.

Miltä tuntuu, kun pitkä prosessi on valmis? Minkälaista elokuvanteko ylipäättään oli?

– Tunne on huojentunut ja helpottunut. Leffaa kuvattiin vuoden ajan ja kuvaaminen porukalla oli hauskaa. Editointiprosessi hirveän lyhyessä ajassa taas oli Joonalle vähemmän hauskaa.

Miksi lähditte alun perin tekemään dokumenttia Vastavirta-klubista?

– Jokainen meistä kolmesta on viettänyt klubilla enemmän tai vähemmän aikaa ja tunnisti paikan erityisyyden. Alun perin **Panu-Pekka Kotila** pyysi Joonaa tekemään pienen videon klubin 20-vuotisjuhlien kunniaksi, mutta Joona halusi tehdä enemmän dokkarin kuin mainosvideon.

Milloin elokuvan ensi-ilta oli? Minkälaisen vastaanoton elokuva sai?

– Elokuva sai ensi-iltansa Tampereen elokuvajuhlilla 4.3. Niagarassa ja se näytettiin vielä 7.3. Cine Atlaksessa. Molemmat näytökset myytiin loppuun. Vastaanotto oli hyvin lämmin.

Missä elokuvaa pääsee seuraavan kerran katsomaan?

– Olemme suunnitelleet lisänäytöksiä Tampereelle ja muihin kaupunkeihin. Meillä ei toistaiseksi ole kerrottavana tarkkoja päivämääriä ja aikoja. Olemme myös lähettäneet elokuvasta tarjouspyynnön Ylelle.

Onko teillä jo seuraava projekti ajatuksissa?

– Joonas Virtanen haluaa tehdä fiktiivisen elokuvan, johon dokkariporukasta ainakin Pääsky on lupautunut mukaan tavalla tai toisella.

Pispalalainen-lehti onnittelee kolmikkoa mahtavasta projektista!

Katso täältä Vastavirta-dokumentin tiiseri:

ART PISPALA
KEHYKSIÄ

Pispalan valtatie 13, Tampere

**Arvotaiteen
myynti, osto, kehystys
ja arviointi**

p.0400 731 262
www.artpispala.fi

TORIN HELMERI

**Pyynikintori 1
TAMPERE**

040 090 0061

TARINOITA Pispankatu 10A:sta

Kaikki hyvä loppuu aikanaan, niin myös kertomukset Tuomas Raikamon suvun elämästä Pispalassa.

OSA 3

Teksti: Tuomas Raikamo

Kuvat: Raikamon kotiarkisto

Kaupungilla oli Pispalan suhteen uusia suunnitelmia 1950-luvun lopulla, ja siinä yhteydessä muun muassa Pispankadulta ryhdyttiin pakkolunastamaan tonttien osuusia katujen leventämiseksi. Näin kävi myös Pispankatu 10A:n kohdalla, jossa lunastettu tontin osuus kulki keskeltä taloa. Tämän epätietoisuuden takia Nurmisten perhe – **lita, Viljami** ja heidän nuorin lapsensa **Leena** – muutti vuonna 1962 pois Pispalasta, Amurin Savilinnaan.

Perheelle jäi takataskuun Pispankadulta soiro tonttia, joka oli kaventunut niin kapeaksi, ettei siihen voinut rakentaa eikä kukaan sitä olisi halunnut myöskään ostaa. Joskus 1980-luvun alkupuolella kaupunki vetäytyi aiemmista suunnitelmistaan ja ryhtyi uudestaan kaavoittamaan Pispalaa. Uudessa suunnitelmassa Pispankatu säilyi ainakin 10A:n osalta aiemman levyisenä. Kaupunki informoi litaa ja Viljamia, että pakkolunastettu osuus olisi ostettavissa takaisin, mutta he viettivät jo onnellisina vanhuuden päiviään Savilinnassa, jossa oli sentään sisävevsa.

Uusi sukupolvi muuttaa Pispalaan

Lopulta äitini **Leena** ja isäni **Risto** ostivat Pispankatu 10A:n tontin 1980-luvun puolessa välissä ja ryhtyivät neuvottelemaan kaupungin kanssa pakkolunastetun osuuden tonttikaupasta. Isä sai neuvoteltua tonttikauppaan hyvät ehdot huomauttaessaan kaupungille, että kaupunki on perinyt vuokratuloja 30 vuotta talosta, jonka tontista he ovat omistaneet vain puolet. Tuossa osassa Pispalaa tontit olivat suunnikkaita, ja jotta tonteista saatiin taroituksenmukaisen muotoisia, piti tonttikauppoja ja vaihtokauppoja tehdä kaupungin lisäksi naapureiden kanssa. Lopulta tontin muoto saatiin jäsenettyä lähes suorakaiteen muotoiseksi.

Talo oli ollut kaupungin omistuksessa 30 vuotta ja pysynyt sen ajan alkuperäisessä asussaan: mitään korjaus-, muutos- tai huoltotoimenpiteitä kaupunki ei taloon ollut tehnyt. Kaupunki oli vuokrannut taloa, ja siinä asui vuosien varrella vaihtelevia ihmisiä, joista isä muistaa 1980-luvun lopulta ainakin soitinrakentaja ja taiteilijoita. Kerran isä oli saanut naapurilta puhelun, että talossa palaa kynttilä öisin ja se muodostaa tulipaloriskin. Isä oli

käynyt jututtamassa vuokralaista ja kysynyt samalla, miten täällä pärjäällään ja onko kylmä, mutta vuokralainen oli vastannut vain: ”Hyvin toimii – kaikki toimii!”

Mitä tapahtuu vanhoille taloille – ja niiden asukkaille?

Suomalainen rakennuskulttuuri ei tuntenut silloin eikä tunnu tuntevan edelleenkaan mitään välimuotoja dogmaattisten vaihtoehtojen väliltä: restauroinnin, jossa talo suojellaan ja korjataan johonkin mielivaltaisesti valittuun historian ajan hetken mukaisesti ”oikeaksi”, tai purkamisen, jossa kaikki historiassa muodostuneet kerrokset hävitetään. Keski- ja eteläeurooppalainen kaupunkirakenne perustuu usein siihen, että on tietynlainen tyyppitalo (esimerkiksi puna- ja keltatiiliset kapeat kaupunkitalot Englannissa, sinivalkoiset talot Santorinissa, valkoiseksi kalkitut ja ikkunoiden värikkäät puiset ulkoluukut Espanjassa), jota sitten laajennetaan, korotetaan, modernisoidaan, entisöidään ja muuten muutetaan tarpeen mukaan, mutta kuitenkin siten, että talon ”juju” säilyy.

Suomalaiseen ja pispalalaiseen puutaloon voisi suhtautua edellä esitetyllä tavalla, mutta sitä ei juuri ole 1950-luvun jälkeen tehty. Pispalan puutalot eivät kuuluneet suojelun piiriin, ja lopputuloksena Pispalassa onkin pääsääntöisesti joko vanhoja taloja lähes alkuperäisessä asussaan – jotka ovat säästyneet vaihtelevista syistä – tai purettujen tilalle rakennettuja uusia ja edeltävää suurempia taloja, pääsääntöisesti 1990- ja 2000-luvuilta. Toivottavasti Suomessa joskus opitaan arvostamaan omaa kulttuuriamme ja taloille keksitään muitakin arvoja kuin ”teknisen käyttöiän päättyminen”. Rakennusten säilyttäminen edellyttää toki myös jonkinlaista ylläpitoa – jos se laiminlyödään, on säilyttäminen aina työläämpää ja korjaustyön lopputuloksena vanhaa jää vain vähänlaisesti jäljelle.

Tunnelmia tuolta ajalta kuvastaa Pispankadulla asunut **Pentti Savela**, joka asui vuokralla kaupungin vuokratalossa. Kun kaupunki ilmoitti, että talo on myyty ja Savela joutuu lähtemään, olivat uudet omistajat tulleet käymään pihamaalla ja kehuneet

Kolmannessa osassa Raikamon isovanhemmat ja vanhemmat kokevat omakohtaisesti Pispalan murroksen, jossa uusi ottaa vallan vanhasta. Samalla muistellaan nuoruuden harjua.

Pispankatu 10A:n talo, joka purettiin 1980–1990-lukujen vaihteessa.

hänelle juuri kukassa ollutta pihan upeaa valkoista syreenipensasta – pispalalaisittain sireenipensasta. Pena teki oman johtopäätöksensä ja kehui seuraavana päivänä laittaneensa kaikki pensaat vahvalle suolalle, että varmasti kuolevat, jotta myöhemmät asukkaat eivät pääse niistä nauttimaan.

Uusi talo

Pispankatu 10a:ta ei oltu ylläpidetty lähes 30 vuoteen ja sen kunto ei ollut enää kummoinen. Talo oli lisäksi pieni – kellarin vuokra-asunto ja ullakko mukaan lukien sen kokonaiskoko oli noin 60 neliometriä. Vanhemmillani oli ollut unelma talosta, jossa kaikilla lapsilla on omat huoneet. Vanha talo päätettiin purkaa ja rakentaa sen paikalle uusi, unelmien koti. Isäni ja äitini valitsivat uuden talon suunnittelijaksi **Hannu Vihannon**, joka suunnitteli taloon alun perin myös tornin, mutta se ei ollut mennyt viranomaisilta läpi.

Purkutöiden aikaan lama iski rakentamiseen toden teolla, rakennustarvikkeet halpenivat huomattavasti ja budjetti alittui. Lisäksi hyviä työmiehiä oli saatavilla, ja isä onnistuikin saamaan kirvesmies **Vesa Hyttisen** taloa rakentamaan. Vesa jätti isään pysyvän jäljen, ja hänen ammattitaitoaan muistellaan vieläkin

lämmöllä. Muurarina oli äitini siskon **Evan** mies, **Antti Alanen**, ja maalarina Antin ja Evan tyttären mies **Hannu Koskinen**. He olivat sukulaismiehiä ja heidän työnsä laatuun oli luotettu jo pitkään. Kivipihan suunnitteli ja rakensi Viinikassa asunut saksalainen puutarhuri.

Uusi talo valmistui vuonna 1992, ja se oli meille unelmien koti. Siinä oli kolme kerrosta, joista alimmassa, rinteen vastaisessa kerroksessa oli yksi makuuhuone, kylpyhuone, autotalli, tekniset tilat ja varastot. Autoa pidettiin autotallissa vain harvoin, ehkä sinne oli ahdas ajaa. Alakerrassa oli myös puuaiteri, koska isä oli valinnut lämmitysmuodoksi pääasiallisesti puukattilan. Polttopuuta saatiin suvun Kouvon mökiltä, mikä teetti vanhemmilleni ylimääräistä työtä, mutta lämmitysjärjestelyllä säästettiin paljon ja pannuhuoneessa vietettiin paljon aikaa. Kerran siellä katsottiin kaitafilmejäkin, se kun oli ainoa pimeä tila kesällä. Keskerroksessa oli yksi makuuhuone sekä keittiö, ruokailuhuone ja olohuone johon aurinko paistoi kauniisti koko päivän. Yläkerroksessa oli lisää makuuhuoneita.

Kouvon tila Sastamalassa oli ollut monessa mukana alkupe-
räisen Pispankatu 10:n elämässä ja sama jatkui uuden talon kohdalla. Sen lisäksi, että talo lämmitettiin Kouvon puutavaralla, tilan

Isä Risto Raikamo purkutöissä. Isä kuvasi purkuprosessin myös videokamerallaan.

TARINOITA Pispankatu 10A:sta jatkuu...

metsää kaadettiin rakennuskustannusten kattamiseksi. Lisäksi Kouvon puuta käytettiin suoraan metsästä seinään. Tottijärveläiset Kanervan veljekset veivät kenttäsaahasensa Kouvolle ja sahasivat tukeista lautatavaraa sekä betonivalujen julkumetsään että uuden talon runkotavaraksi. Lisäksi koko julkisivun puuverhous on Kanervan veljeksien sahaama Kouvon metsästä. Muut rakennustarvikkeet tulivat pääosin Ylöjärveltä K-Rauta Toikkoselta.

Kultaiset muistot

Omat muistoni tuon ajan Pispalasta ovat upeita, ja niissä on tietysti aimo annos nostalgiaa. Pultsareita oli paljon, osa äidin tuttuja Pispän koulun kouluajoilta, ja he olivat aina lapsille todella mukavia. Pultsareiden pääpaikkana toimi Pispankadun ja Pispalan portaiden risteuksen kohdalla ollut vihreä hiekkalaitikko, jonka päällä pystyi istumaan ja johon aurinko paistoi koko päivän. Myös portaiden toisella puolella oleva pesulatalo toimi tarkoitukseen hyvin, sen edessä taisi olla pieni terassikin joskus, johon oli rajattu sohva. Me lapset saimme tyhjät pullot ja haimme niistä saamillamme rahoilla karkkia. A-Killan eli nykyisen Tahmelan Huvilan asukkaat olivat lapsen näkökulmasta pelottavampia. Eivät ne välttämättä sitä olleet, mutta paikka tuntui aidattuna pelottavalta eikä rantakallioille uskallettu lapsena mennä.

Pispalassa kadut olivat hiekkateitä vielä koko 1990-luvun ja lipeä haisi. Tulipaloja oli usein. Kun Pispankadulla paloi ja koko koulu oli kerääntynyt katsomaan sitä koulumatkallaan, tulivat

opettajat hakemaan oppilaat kouluun tulipalopaikalta, kun olivat kuulleet miksi kaikki ovat myöhässä tunnilta. Uusia taloja rakennettiin paljon. Keväällä koulumatkat venähtivät pitkiksi, kun teimme katuhiekasta patoja alamäkiin. Turistibussit kiersivät vakioreittinsä Pispalanharjun ympäri ja kapeaa Pispankatua takaisin kaupunkiin.

Tahmelan Valinnassa oli lihatiski ja sen lisäksi oli muitakin ruokakauppoja: Pispankadulla nykyisen Cafe Pispalan paikalla Pikku Puoti ja Pispalan Valtatiellä Puukkonieni. Tahmelan Valintaa vastapäätä olevassa keltaisessa puutalossa oli kukkakauppa. Tahmelan kioski oli nykyistä Hirvitaloa vastapäätä, ja sieltä haettiin irtokarkit ja jääkiekkokortit. Nykyinen Kujakolli oli paikallaan pienempänä, ja sen viereisessä liiketilassakin oli kioski mutta jostain syystä siellä en muista käyneeni. Pispän koulun vieressä oli K. Kosteikon kioski, joka oli erityisesti bussikuskien suosiossa. Kuskit jättivät usein bussin päätepysäkille ja söivät Kosteikolla höyrymakkaraa uniformuissaan, koppalakeissaan ja rahalippaissaan.

Lasten ja nuorten leikkejä

Selininkadulla, jota kaverini isä kutsui Seniilinkaduksi, oli Pub Pikku Krouvi, jossa me lapset pelasimme välillä salaa pajatsoa. Nykyinen Tahmelan kenttä oli nimeltään Varalan kenttä, ja siellä oli aidatut tenniskentät, joihin oli aika helppoa kiivetä aidan yli pelaamaan. Hyppyrimäkeä ei enää ollut, mutta alastulon rinne

Pispankadulta alaspäin oli vielä täysin puuton. Varalan kentällä käytiin kuitenkin hyvin harvoin. Pelitapahtumat olivat keskittyneet Tahmelan kentälle eli nykyisen Lorisevan puiston kentälle, jossa varsinkin talvella oli aktiivista kiekkoilua. Siellä oli myös jäämäki. Pukukoppeja ei ollut, mutta rannassa taisi olla pari uimakoppia.

Pyykkipuistossa mentiin iltaisin isolla porukalla poliisia ja rosvoa, ja seikkailtiin muutenkin aika vapaasti. Pispalanharjulle tuli värikuula-asekauppa, sieltä haettiin kuulia ja aseita ja pian oli värikkäitä roiskeita joka paikassa. Uudenvuoden juhlinnat keskittyivät ilotulitteisiin ja siihen, mitä niillä saa aikaan. Meno oli aika ronskia, myös itselläni.

Teineinä illanvietot siirtyivät Pyynikin metsiin, pois valvovien katseiden alta. Lissun kioskin vieressä oli kätevästi kotiviinitarvikeliike. Kotiviinit porisivatkin vaatekaapeissa, ja vanhemmat pojat myös myivät sitä. Kotiviinin tuotenimi olikin yksinkertaisesti ”Sitä”. Lissun kioskin erittäin mukavan pitäjän Lissun kanssa tehtiin sopimuksia erilaisista luovista ratkaisuista, ja Lissun ympäri kaupunkia tunnettu suopeus helpotti illanviettoja. Uittotunnelilla käytiin kiipeilemässä ja tunnelia pääsi kulkemaan Näsijärven puoleiseen päähän asti.

Myös junaraiteilla vietettiin aikaa, ja Santalahden teollisuusrakennusten paperiroskiksissa saattoi olla mielenkiintoista luettavaa. Hylättyjen tehdasrakennusten katoilta ihailtiin kesällä auringonlaskuja. Myös koulun pihassa eli ”Kolumbiassa” hengattiin paljon. Pihassa oli jonkinlainen muuntamorakennus ja

tukimuurit, jotka muodostivat ala-asteikäisenä koulun välitunneille pelikentän ”seinäpallolle”, joka oli mukaelma squashista ja jota pelattiin tennispallolla ilman mailoja.

Yläaste-ikäisenä sama kohta muodosti kesälomille suojaosan ja ilta-auringolle otollisen paikan, ja siihen viriteltiin katos pressuista, haettiin Pispalan kierrätyskeskuksesta kalusteet, notkuttiin ja pelattiin viereisellä kentällä koripalloa, välillä öisinkin. Naapurit kävivät joskus sanomassa, että pallon pomputtamisen ääni tulee luihin ja ytimiin, ja voisiko pelejä jatkaa aamulla.

Totuimme upeisiin näkymiin. Iltakävelyillä ihmettelimme, miksi jokaisella näköalapaikalla on autoja parkissa auringonlaskun aikaan, mikä tässä on niin ihmeellistä. Yleisiä näkymäpaikkoja oli ainakin rolikkahallin yläpuolella, Pispalan koulun takana kaarteissa, Provastinkadulla ja Ansionkalliolla eli Pispalan Beverly Hillsissä. Ne ovat kaikki nyt aika metsittyneitä. Olen suuri puiden rakastaja, mutta kaataisin näkymäkohdilta puut pois. Pispalassa pitää ihaila näkymiä, puita voi ihaila Pyynikillä tai missä vaan.

Lapsena Pispala oli todella koko maailma. Kun meidän jengi sitten muutti pois kotoa ja Pispalasta, tuntui välillä siltä, että maailma ei riitä. Nyt olen takaisin niissä tunnelmissa, jossa täältä löytyy kaikki, mitä ihminen tarvitsee. Hyvin toimii – kaikki toimii!

Pispankatu 10A:n elämää käsittelevä artikkelisarja päättyy. Sarjan edelliset osat on julkaistu Pispalalaisen numeroissa 1/2025 ja 2/2025.

Kuva viereisellä sivulla: Setäni Antti Alanen muuraa alimmaista kerrosta. Taustalla näkyy Pispankatu 12:n paikalla tiessä kiinni ollut talo, jonka paikalla on nykyisin uudisrakennuksen autotalli.

Kuva viereisellä sivulla: Saksalainen puutarhuri tekee kivipuutarhaa tontin kivistä.

Talo keväällä 2026. Kuvaaja Jussi Lahtinen

PISPALAN KIRJASTO

LAINAA monipuolisesta kokoelmastamme

LAHJOITA ylimääräiset kirjasi kaikkien iloksi ja hyödyksi

TULE tapahtumiin: taidenäyttelyitä, kirjailijavieraita, lautapelitapahtumia, lukupiiri, ym

OSTA kirjoja Pispalan Kirjastoyhdistyksen antikvaarisesta verkkokaupasta sekä kirjaston myyntipöydiltä eri tapahtumissa. Tuet samalla Pispalan Kirjastoyhdistys ry:n toimintaa

MEILLÄ VOIT TULOSTAA, SKANNATA, LUKEA PÄIVÄN LEHDET JA KÄYTTÄÄ ASIAKASTIETOKONEITA. LISÄKSI TARJOAMME DIGITUKEA.

Yhteystiedot:

pisपालan.kirjastoyhdistys@gmail.com

pisपालankirjasto.fi/

antikvaari.fi (Pispalan Kirjastoyhdistys)

facebook.com/Pispalankirjasto

instagram.com/pisपालankirjasto

tiktok.com/@pisपालan.kirjasto

youtube.com/@pisपालankirjastoyhdistys3064

Pispalan kirjasto

Pispalan valtatie 21

puh. 050 3265904

Avoimna ma-pe klo 11-18

Pispalan lastenkirjasto

Tahmelan Huvilalla, Uramonkatu 9

Virkailija paikalla keskiviikkoisin klo 11-16

“Kaikki mitä minussa tapahtuu,
tapahtuu Pispalassa”
(Lauri Viita)

Liity Pispalan Moreenin
jäseneksi lähettämällä
yhteystietosi
sähköpostiosoitteeseen
moreeninhallitus@gmail.com
www.pisपालanmoreeni.fi

Opi uutta Ahjolan kansalaisopistossa!

Lukuvuoden 2026-2027
ilmoittautuminen alkaa
to 11.6. klo 10. Kurssit ovat
näkyvillä verkkokaupassa 1.6.
mennessä.

Tervetuloa harrastamaan ja
opiskelemaan Ahjolaan!

ahjola Setlementti

Kansalaisopisto

Heinätori
-ravintola, restaurant-
Pyynikintori 5, Tampere
puh. (03) 212 1205
www.heinatori.com

TAMPEREEN LIHAJALOSTE OY

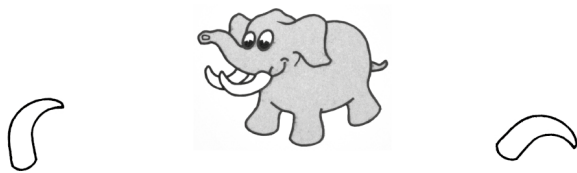

jo vuodesta
1949

HAMMASLABORATORIO

MARKKU JÄRVINEN
erikoishammasteknikko

PIRKANKATU 3, 33230 TAMPERE. PUHELIN (03) 213 0329.

TÄYDEN PALVELUN RENGASLIIKE

- Renkaat
- Rengastyöt
- Rengashotelli

Pispalan valtatie 24
p. 050 476 0068
JLRENGAS.FI

Paluu -juurille tapahtuma

17.-24.5. Pispalan kirkolla

Paluu juurille -tapahtumassa tutustutaan Harjun alueen historiaan 1600–1800 lukujen aikana. Tapahtuman ytimessä on näyttely, missä on esillä Harjun kappelikirkon (1639–1858) esineitä. Jokainen esine kertoo tarinaa aikansa ihmisiltä ja Harjun yhteisöstä. Näyttelyn lisäksi viikolla järjestetään luentoja aiheesta koskien.

Katso tarkemmin tiedot:

<https://tampereenseurakunnat.fi/harjun-seurakunta/>

Päivästä päivään -messu

31.5. klo 11 Pispalan kirkossa

Pispalalaisten oma iloinen kevätkirjasto, mukana ainakin Jaakko Löytty, Sakari Löytty, Tarja Laitinen, Eveliina Nikkarikoski ja Jaana Rantala. Mehiläispesätkin siunataan messussa.

Juhannuspäivän jumalanpalvelus

20.6. klo 10 Gaddilla, Nokiantie 22

Tero Matilainen, Eveliina Nikkarikoski ja Elina Peura.

Pispalan kirkko, Pispalan valtatie 16

PISPALAN VALTATIE 53, TAMPERE

Pirkanmaan Rengas-Apu Oy

- Renkaat ja vanteet edullisesti, myös käytetyt
- Edulliset asennukset ja kausisäilytys

Avoinna arkisin klo 9–17

Pispalan valtatie 24, puh. 020 740 2680

Nyt myös verkkokauppa: www.rengasapu.fi

TUE!

Tue Pispalan yhdistysten toimintaa

Pispalan asukasyhdistys ry

Jäsenmaksu: 10 €/vuosi
FI77 8000 1700 8937 96

Pispalan Kirjastoyhdistys ry

Jäsenmaksu: 10 €/vuosi
FI06 8000 1270 9340 38

Pispalan Kulttuuriyhdistys ry / Hirvitalo

Jäsenmaksu: 20 €/vuosi (vähävaraiset 10 €)
FI94 4726 5020 0414 18

Kurpitsaliike ry

Jäsenmaksu: 10 €/vuosi (vähävaraiset 5 €)
FI31 8000 1870 5926 32

Pispalan Musiikkiyhdistys ry

Jäsenmaksu: 10 €/vuosi
FI65 5732 0920 0203 14

Pispalan Moreeni

Jäsenmaksu: 15 €/vuosi
FI26 5730 0820 6060 08

Lauri Viita -seura

Jäsenmaksu: 20 €/vuosi (opiskelijat 10 €)
FI16 6601 0001 1624 11

Kiitos!

